

**LASI!
ATBALSTI!
IESAISTIES!**

SATURA VADLĪNIJAS

Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas
"Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021" grāmatu kolekcijas iepazīšanai

Šo izdevumu ir publicējusi Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB).

Dokuments ir pieejams arī internetā:
<http://lnb.lv>

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2021.

ISSN 2661-5851

Sastādītāji: Lāsma Badamšina, Lana Barižikova, Sarmīte Galsa,
Ilze Marga, Ilze Ramba, Silvija Tretjakova.

Konsultanti: Inese Lāčauniece, Agrita Miesniece, Aija Kalve

Redaktore: Ilze Stikāne

Datorgrafikas noformējums: Alise Štrause

Izdevuma daļēja pārpublicēšana atļauta nekomerciālos nolūkos, pirms teksta fragmenta norādot tā izdevēju. Satura vadlīnijas sagatavotas ESF projekta "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" ietvaros, projekta numurs 8.3.2.1/16/I/002.

Atļauju pārpublicēt visu dokumentu var pieprasīt LNB Bērnu literatūras centrā
Mūkusalas ielā 3, Rīga, LV1423.

Tālr.: +371 67716040

E-pasts: berni@lnb.lv

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021” īstenošanai, kā arī integrēšanai mācību stundās LNB Bērnu literatūras centrs piedāvā metodisko materiālu, kurā tuvāk aplūkotas kolekcijas grāmatas.

Lasītprasme ir būtisks iekļaujošās izglītības priekšnoteikums, jo skolēns, kurš nevar piedalīties mācību procesā vai nejūtas tajā komfortabli, ir pakļauts ne tikai priekšlaicīgas mācību pamešanas riskam, bet arī zaudē piederības sajūtu un vēlēšanos socializēties. Analizējot iepriekšējo gadu pieredzi, pedagogi ir norādījuši, ka tieši netradicionālas metodes un uzrunas formas palīdz kvalitatīvi mācīties arī tiem skolēniem, kam lasītprasme ir nepietiekamā līmenī.

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” piedāvā kvalitatīvas, augstu novērtētas literatūras izlasi noteiktos vecumposmos, nodrošinot, ka izvēlētās grāmatas atbilst bērnu interesēm, vecumposma vajadzībām, uzrunā lielu daļu bērnu personiski un tā veido pozitīvu pamatu bērna psiholoģiskai sasaistei ar grāmatām.

Programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros bērniem ir iespēja doties uz bibliotēkām saņemt lasīšanai grāmatas, patstāvīgi tās lasīt, kā arī apspriest un par tām diskutēt ar vienaudžiem.

No 2021. gada paredzēts pielāgot programmu, nodrošinot pedagoģiem iespēju efektīvāk to izmantot ikdienas pedagoģiskajā darbā lasītprasmes apguvei. Šādu pielāgojumu rezultātā pedagogi iegūst metodisko materiālu un mācību līdzekļus (darba lapas), kuros izmantoti programmas 2021. gadam izvēlētie literatūras kolekcijas darbi. Atbalsts skolotājiem ir arī šo grāmatu pieejamība skolas bibliotēkā.

Metodisko materiālu elektroniskais izdevums satur nodarbību aprakstus un darba lapas. Ir formulēti mācību mērķi, sniepta papildinformācija, piedāvātas dažādas spēles, radošās rakstīšanas un citi mākslinieciskās pašizpausmes uzdevumi, diskusiju temati, testi, jautājumi uzdevuma izpratnei, ko viegli izmantot lasītprasmes attīstīšanai, veicinot dažādas caurviju prasmes.

28 grāmatu kolekciju 2021. gadā veido 11 oriģinālliteratūras darbi un 17 tulkojumi no 10 valodām – igauņu, lietuviešu, somu, zviedru, ukrainu, franču, angļu, vācu un nīderlandiešu.

Svarīgākais publicitātes elements ir plakāts. Tīkko lasītāji bibliotēkā ierauga gadu no gada līdzīgā stilistikā veidoto plakātu, lasīšana var sākties. Plakātus rekomendējam izvietot ne vien bibliotēkā, bet arī publiski plašāk pieejamās vietās – skolas gaiteņos, klasēs, kā banerus mājaslapā un citur. Tādam nolūkam ir pieejami atbilstoši formāti LNB mājaslapā www.lnb.lv un www.lasamkoks.lv.

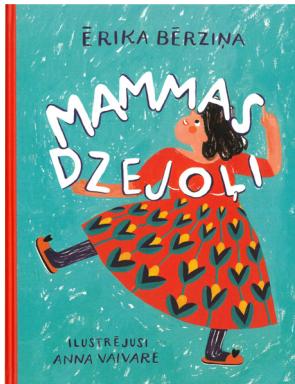
Vecāku žūrijas grāmatu kolekcija ietver daiļliteratūras grāmatas, kas stāsta par attieksmi pret bērniem, rosina izpratni, kā pārvarēt “augšanas grūtības”, veicina saprašanos. Vecāki, skolotāji un bibliotekāri, iesaistoties kopīgā lasīšanā, rāda skolēniem pozitīvu piemēru un apliecinā, ka laba lasītprasme un draudzība ar grāmatu ir ļoti svarīga.

Programmas noslēdzošais posms ir atsauksmju un sava vērtējuma par lasītajām grāmatām uzrakstīšana elektroniskajā novērtējuma anketā. Anketas piekļuves kodus un citu informāciju var atrast LNB mājaslapā www.lnb.lv un www.lasamkoks.lv. Pirms anketas aizpildīšanas vēlams aicināt lasītājus īsi pateikt vai uzrakstīt izvēlētās grāmatas galveno domu un raksturot vienu no galvenajām personām, piekodinot, ka nevajadzētu atstāstīt grāmatas saturu. Lai vērtējums būtu personisks un spētu ieinteresēt arī citus izlasīt konkrēto grāmatu, vēlams mudināt neizmantot tādus izteicienus kā, piemēram, "tāpēc, ka interesanta", "tāpēc, ka patika", "tāpēc, ka mīlākā grāmata".

Lasītāju rakstītos grāmatu vērtējumus parasti izlasa arī autori, un tie viņus iedvesmo turpmākajam darbam. Veiksmīgāk formulētie vērtējumi tiek citēti Lielajos lasīšanas svētkos, kuri parasti notiek Latvijas Nacionālajā bibliotēkā nākamā gada martā. Savukārt katra lasītāju žūrija lasīšanas un vērtēšanas posmu noslēdz ar kopīgi rīkotiem svētkiem savā bibliotēkā vai skolā.

BĒRNU ŽŪRIJAS 2021

5+ vecuma grupas grāmatas

Ērika Bērziņa
Mammas dzejoli
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Ērika Bērziņa (1977) ir dzejniece, redaktore, žurnāliste. Viņas pirmais dzejoļu krājums pieaugušajiem "Ziemeļu lapsa" iznācis 2006. gadā. Viņas dzejoļi publicēti bērnu dzejas gadagrāmatā "Garā pupa", stāsts – Latvijas ilustratoru un bērnu literatūras autoru katalogā "The Horse". Viņa organizējusi vairākus starpdisciplinārus kultūras sarīkojumus, tostarp iesaistījusies Prozas lasījumu bērniem īstenošanā. "Mammas dzejoli" ir E. Bērziņas pirmais atsevišķā grāmatā publicētais dzejas krājums bērniem.

Anna Vaivare (1987) ir māksliniece ilustratore un arhitekte. Līdztekus arhitektes darbam viņa ilustrē bērnu grāmatas un zīmē komiksus, ir piedalījusies atsevišķu produktu dizaina un iepakojumu veidošanā. Viņas darbi regulāri tiek publicēti Latvijas komiksu žurnālā "Kuš!", kā arī Latvijas un ārvalstu digitālajos un drukātajos medijos. 2016. gadā saņēmusi Jāņa Baltvilka balvu bērnu grāmatu mākslā par ilustrācijām Leona Brieža dzejoļu krājumam "Saputrotā putra".

Nodarbība DZEJOLĪ "PASAKA PAR VECMĀMIŅU" PASLĒPTĀ PASAKA

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni, prasmi stāstīt, saskatīt populāru pasaku sižetus jaunos dzejoļos.

MATERIĀLI: 1. darba lapa, baltas A4 lapas, krāsainie zīmuļi, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt ar bērniem pasakas "Sarkangalvīte un vilks" notikumus.**

Vecmāmiņa ļoti mīlēja mazmeitiņu un uzdāvināja viņai sarkanu cepurīti. Visi viņu iesauca par Sarkangalvīti. Vecmāmiņa bija saslimusi, un māte sūtīja Sarkangalvīti ar cienastīnu cauri mežam, brīdināja viņu iet tikai pa taciņu. Meitenīte satika vilku, kurš vaicāja:

- Kur tu dodies?
- Pie vecmāmiņas, - atbildēja meitene.
- Saplūc vecmāmiņai puķites, - ierosināja vilks.

Vilks aizskrēja pie vecmāmiņas pirms un iekļuva mājiņā, kur sieviņa gulēja gultā slima. Vilks aprija vecmāmiņu, uzgērba vecās sievas drēbes un apgūlās gultā. Sarkangalvīte ieradās pie

vecmāmiņas, taču nepazina vilku, jo tas bija uzlicis nakts mici un apsedzies. Vilks aprija arī Sarkangalvīti. Par laimi, garām gāja mednieks, saprata, kas noticis, un atbrīvoja vecmāmiņu un Sarkangalvīti no vilka vēdera.

- **Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus, darba lapu un A4 lapu. Paskaidrot, kā salocīt grāmatiņu.**
- **Aicināt uzzīmēt attēlus atbilstoši 6 dotajiem teikumiem, katrā lapā attēlojot vienu teikumu. Uz vāka uzrakstīt nosaukumu "Sarkangalvīte un vilks" un beigās "Zīmēja (Vārds Uzvārds)".**
- **Salīdzināt pasaku par Sarkangalvīti ar dzejoli "Pasaka par vecmāmiņu" un tā ilustrācijām.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kur dzīvo vecmāmiņa, kas tēlota dzejolī?
- ◆ Vai viņa līdzinās pasakā tēlotajai vecmāmiņai? Pamato savu domu!
- ◆ Ja kāds cilvēks kavējas, dažkārt mēdz sacīt "Vilks viņu zina...". Ko, tavuprāt, tāds teiciens nozīmē?

Izlikt izstādē mazās grāmatiņas un sarīkot to apskati gidi (autoru) pavadībā.

Nodarbība DZEJOLĪ "PASAKA PAR SNIEGBALTĪTES SKOLU" PASLĒPTĀS PASAKAS

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni, prasmi stāstīt, saskatīt populāru pasaku sižetus jaunos dzejoļos.

MATERIĀLI: 2. darba lapa, baltas A4 lapas, krāsainie zīmuļi, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar bērniem Georgija Landaua pasakas "Sniegbalītes skola" (1954) notikumus vai noklausīties radioteātra ierakstu <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/radioteatris-berniem/sniegbalites-skola.a4016/>. (Mūzikas autors - Grigorjs Teplickis; uzveduma garums - 54.24 min.)**

Salavectēva mazmeitiņa Sniegbalīte ir ierīkojusi Meža skolu zvēriņiem, lai mācītu viņiem lasīt un rēķināt. Ir ziema, lācene savā migā guļ, taču mazais lācēns Miška ir nomodā un vēro, ka garām uz skolu steidzas zaķēni, Vāverīte un Āpsēns. Viņš vaicā zvēriņiem, kur viņi tā skrien. Un saņem atbildi, ka visi steidzas uz skolu, kur ir ļoti interesanti. Zvēri aicina Mišku līdzi, taču māte viņam uz skolu iet neļauj. Lāču mamma izlien no migas un lūdz lācēnam uzlikt galvā vismaz cepuri, lai nesaaukstējas. Garām steidzas Vilcēns, kurš vienīgais uz skolu iet negrib, ir nepiekļājīgs, mēdās, izrauj lācēna cepures lentu un saka, ka tā izskatoties pēc kāposta uz galvas. Garām steidzas Ezītis un ļoti mierīgi grib noskaidrot, kas notiek. Vilcēns viņu pagrūž, sadurdams ķepu uz eža adatām. Lācene nolemj atļaut Miškam iet uz skolu un pati viņu pavada. Skolā rit aritmētikas stunda, un Sniegbalīte liek skolēniem izrēķināt, cik ir 8-3+1-2.

Visi zvēriņi cenšas, līdz beidzot otrajam zaķēnam izdodas izrēķināt pareizi. Lācēns pievienojas

pārējiem skolēniem, notiek dziedāšanas stunda, un pēc tam ir starpbīdis rotaļām. Visi dodas uz slidotavu. Pa to laiku Vilcēns ienāk skolā, saplēš burtnīcas un saķēpā grāmatas. Salavectēvs Vilcēnu noķer un vaicā pārējiem, ko darīt ar blēndari. Viens ierosina nopērt, otrs – padzīt. Sniegbaltīte saka:

– Viņš kļūs tikai niknāks un neko nesapratis.

Vilcēns uzskata sevi par visgudrāko un stiprāko. Viņš grib izjaukt skolas svētkus. Salavectēvs aicina Vilcēnu uz sacensībām, visi slēpo. Vilcēns slēpot neprot, bet sola visus noskriet. Tas viņam neizdodas, un finišā viņš ierodas pēdējais. Vilcēns atzīst, ka ir zaudējis. Pārējie atļauj viņam iet projām, bet Vilcēns grib palikt un sola, ka uzvedīsies labi. Notiek svētki pie eglītes.

- **Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus, darba lapu un A4 lapu un paskaidrot, kā salocīt grāmatiņu.**
- **Aicināt uzzīmēt attēlus 6 lappusēs atbilstoši 6 dotajiem teikumiem, katrā lapā attēlojot vienu teikumu. Uzrakstīt uz vāka nosaukumu “Sniegbaltītes skola” un beigās “Zīmēja (Vārds Uzvārds)”.**
- **Salīdzināt Georgija Landaua pasaku “Sniegbaltītes skola” ar dzejoli “Pasaka par Sniegbaltītes skolu” un tā ilustrācijām.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Viens no bērniem dzejolī domā, ka Sniegbaltīte nevar strādāt virtuvē, jo tad izkustu, pārāk tuvu piegājusi pie plīts. Aplūko zīmējumu, pastāsti, ko tajā redzi.
- ◆ Cik pasaku ir “ieslēpts” šajā dzejolī? Aplūko ilustrāciju 48.-49. lpp. un mēģini ieraudzīt šo pasaku tēlus.
- ◆ Kā tu domā, ko nozīmē uz tāfeles uzzīmētais pārsvītrotais iekostais ābols?
- ◆ Izpēti dzejoli un izdomā, cik varētu būt bērnu, kas prāto par Sniegbaltīti?

Izlikt izstādē mazās grāmatiņas un sarīkot to apskati gidi (autoru) pavadībā.

Nodarbība KĀPĒC JĀIZSLĒDZ “TV KASTE”?

MĒRKIS – attīstīt prasmi kritiski vērtēt reklāmas, veidot sapratni par vērtīgām un mazvērtīgām nodarbēm.

MATERIĀLI: balta A4 lapa vai tāfele, pildspalva vai krīts, krāsaini zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Ar bērniem kopā izlasīt un pārrunāt dzejoli “TV kaste”. Pierakstīt bērnu domas.**

- ◆ Kas, tavuprāt, ir reklāma?
- ◆ Vai reklāmas bērnus patiešām nomierina un iemidzina?
- ◆ Ko, tavuprāt, nozīmē vārdi “Reklāmas bērnus ievilina”?
- ◆ Kādas lietas reklāmās mudināts pirkt?
- ◆ Ko mamma piedāvā TV kastes skatīšanās vietā?

- ◆ Kura nodarbe, tavuprāt, ir vērtīgāka, kāpēc?

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kuras rotaļas un spēles tev sagādā prieku?
- ◆ Kāpēc ģimenei ir svarīgi pavadīt kopā vairāk laika?

- 1. Katrs bērns zīmējumā attēlo savu mīlāko brīvā laika nodarbošanos. Pie atsevišķiem galddiņiem satiekas "Dabas pētnieki", "Lego fani", "Lasītāji" un citi, kuru zīmējumos vērojams kas kopīgs. Pārrunā, cik daudz dažādu brīvā laika nodarbošanos var būt, kāpēc tās ir interesantas un ko tās dod cilvēkam.**
- 2. Katrs bērns pajautā saviem vecākiem un vecvecākiem, kāda ir bijusi viņu mīlākā rotaļa vai spēle bērnībā. Nākamajā tikšanas reizē var to pastāstīt vai iemācīt citiem.**

Bens Berants, Vilija Kvieskaite

Bubulbailes

Rīga: Latvijas Mediji, 2020.

Bens Berants (1989) ir lietuviešu rakstnieks, kurš Viļņas Universitātē ieguvis grādu izdevējdarbībā. Viņš ir vienīgais neatkarīgais bērnu literatūras aģents Lietuvā, kurš aktīvi piedalās Boloņas, Frankfurtes, Londonas un citās starptautiskās grāmatu izstādēs. Šī grāmata tulkota vairākās valodās, ir ieklauta Starptautiskajā bērnu un jauniešu literatūras katalogā *The White Ravens 2019*.

Vilija Kvieskaite (1988) ir lietuviešu ilustratore un grafiskā dizainere. Lietuvā izdotās divas grāmatas par vāverēna un vārnēna piedzīvojumiem ir dizaineres pirmās ilustrētās bilžu grāmatas.

Nodarbība SARUNAS PAR GRĀMATU

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni, prasmi izteikt un pamatot savas domas.

MATERIĀLI: jautājumi pārrunu vadītājam.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt grāmatas saturu, par pamatu nēmot jautājumus uzdevuma izpratnei.
(Kvadrātiekvāvās minēti daži iespējamie atbilžu varianti.)**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

1. „Aiz loga bija tāda tumsa kā kurmiša ausī.”

Cik tumšs, tavuprāt, ir kurmja ausī? Kā tev šķiet, ko nozīmē šāds izteiciens?
[Melna nakts, kad neko nevar redzēt.]

2. „Bet miegs tomēr nēma virsroku un viņus ieaijāja.”

Tavuprāt, ko tas nozīmē – nēmt virsroku?
Vai miegs ieaijā?
Kādu vārdu varētu teikt „ieaijāja” vietā?
[iemidzināja, aizmidzināja]

3. „ – Bumbas vairs nav. TAS paņēma.
– Kā nav? Kas ir TAS? – vāverēns iepleta acis.”

Vai tu atceries, kas bija TAS, kurš paņēma, pēc Ķirsēna domām, bumbu?
[Bubulis]

4. Vai atceries, kurš pirmais izdomāja doties meklēt bubuli un bumbu?
[Vāverēns]

5. Un kurš negribēja doties meklēt bubuli un bumbu?

[Vārnēns]

6. Ko mežā vāca lācis Bišvaldis? Visiem lāčiem tas ir liels kārums.

[Medu]

7. „*Saule nogurusi nedroši laidās lejup, pēc tam jau sparīgāk, līdz atsitās pret pauguru.*”
Ko Zīkerim atgādināja saule, kas atsitās pret pauguru?

[Bumbu]

Vai saule atsitās pret pauguru? Kā tu domā, ko tas nozīmē?

[Saule rietēja]

8. „*Draugi sāka dzīties pakaļ saules bumbai, bet viņus panāca vakars.*”

Kas notiek, kad pienāk vakars?

[Saule noriet un iestājas tumsa]

9. „*Tikai lielas dzeltenīgas acis lūkojās viņos no meža.*”

Kā tu domā, kam pieder lielās dzeltenās acis?

[Ūpim Saulim]

10. Vai atceries, no kā baidījās vāverēns, kad satika Ūpi Sauli?

[Baidījās, ka Ūpis Saulis viņu varētu apēst]

11. „*No bailēm nobālējušie draugi pamazām atguva savu krāsu. Putns izskatījās miernīlīgs.*”

Ko nozīmē teiciens „nobālēt no bailēm”? Vai reālajā pasaulē dzīvnieki nobāl no bailēm?

[Nē, tā reizēm notiek ar cilvēkiem. Grāmatu varonjiem bieži tiek piedēvētas tādas īpašības, kādās ir raksturīgas cilvēkiem. Tādā veidā lasītājam ir vieglāk iejusties grāmatas personu sajūtās]

12. Vai atceries, kurš putns meža biezoknī pazaudē saulesbrilles?

[Ūpis Saulis]

Vai dzīvē putni nēsā saulesbrilles?

[Nē]

13. „*Mūsu nemiera gars – arī vāverēna mamma bija aizkustināta.*”

Kāds, tavuprāt, ir cilvēks, kuru var raksturot kā „nemiera garu”?

[Tāds, kurš ir aktīvs, enerģisks, kustīgs]

14. Kāds nosaukums dots bailēm, kuras vārnēns un vāverēns uzvarēja?

[Bubulībailes]

15. „*Patiešām, ja paskatās bailēm acīs, tās neizskatās nemaz tik lielas.*”

Ko, tavuprāt, nozīmē teiciens „paskatīties bailēm acīs”?

[Mierīgi padomāt, varbūt biedējošajam ir kāds reāls izskaidrojums]

Izlasi un izpēti arī mākslinieka Jura Petraškeviča grāmatu „Ērika un bailes” un salīdzini abas grāmatas. (Juris Petraškevičs. Ērika un bailes. Rīga: Lielis un mazs, 2018.)

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni, veicināt pašizziņas prasmi un radošo pašizpausmi zīmējot.

MATERIĀLI: 3. darba lapa vai parasta balta lapa, krāsaini zīmuļi vai krāsains aplikāciju papīrs, līme, šķēres (aplikāciju papīru var arī plēst ar rokām).

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Nolasīt tekstu vai ievadīt uzdevumu saviem vārdiem.**

“Neatkarīgi no tā, cik cilvēkam gadu, katram reizēm mēdz būt no kaut kā bailes. Lai mazinātu vai uzveiktu šīs bailes, vispirms ir jāsāk ar to apzināšanos. Protī, jāpasaka sev, no kā īstī ir bail. Pēc tam var sākt strādāt pie baiļu mazināšanas un pārvarēšanas. Bailes ir ļoti individuālas, un reizēm var pārsteigt tas, no kā tik cilvēkiem nav bail. Piemēram, dažiem ir bail no tumsas, no pelēm, zirnekļiem, plēsīgiem dzīvniekiem, kukaiņu kodumiem, pērkona un zibens, nesaprotamām skaņām, vientulības, slimībām, sāpēm un kā cita.

Šodien mācīsimies būt drosmīgi un paskatīsimies savām bailēm acīs. Vai tu zini, ko nozīmē teiciens „skatīties bailēm acīs”? Tas nozīmē katram apzināties, no kā es baidos, un censties bailes pārvarēt.

Mēģināsim noteikt, no kā katrs baidāmies. Visas atbildes ir tevī pašā, atliek tās sajust un atveidot uz papīra. Atceries, tas ir celš uz baiļu mazināšanu vai pat pilnīgu atbrīvošanos no tām.”

→ **Izdalīt 3. darba lapu (var iztikt arī ar vienkāršu baltu lapu).**

→ **Nolasīt jautājumus uzdevuma izpratnei.**

→ **Paskaidrot uzdevumu:**

- 1) uzzīmēt vai aplikācijas tehnikā izveidot, kā izskatās tavas bailes;
- 2) iztēloties, ka tu sastopies ar savām bailēm un „skatīties bailēm acīs”;
- 3) nosaukt bailes vārdā, uzrakstīt šo vārdu uz lapas un pastāstīt par savu uzzīmēto.

→ **Pārrunāt uzdevuma rezultātus un nolasīt tekstu vai noslēgt nodarbību saviem vārdiem.**

“Atceries, ka tu vienmēr vari pastāstīt par savām bailēm vecākiem vai kādam citam tuviniekam, draugam un skolotājam. Nebaidies lūgt padomu, kā labāk bailes uzveikt. Pieaugušie tev centīsies palīdzēt, cik vien spēs. Atbildes par baiļu uzveikšanu var meklēt arī grāmatās. Bibliotekārs vienmēr var palīdzēt ieteikt kādu grāmatu, no kurās smelties iedvesmu un drosmi.”

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Padomā, no kā tu baidies.
- ◆ No kā tevī rodas vislielākās bailes?
- ◆ Kā tās tev liek justies?
- ◆ Kā jūtas tavs ķermenis, kad tev ir bailes?
- ◆ Varbūt tu novēro, ka sirds sāk pukstēt straujāk?
- ◆ Bet varbūt tavas kājas sāk trīcēt un vēlas mukt prom?
- ◆ Vai varbūt rokas savelkas dūrē un ir gatavas tevi aizstāvēt?

Ja tev ir bailes no tumsas, drosmi smelies Linas Žutautes bilžu grāmatā „Kika Mika un lielā tumsa”. (Rīga: Zvaigzne ABC, 2016.)

Iedvesmu baiļu uzveikšanai var smelties arī Mollijas Vigandas grāmatā „Drosme tikt galā ar bailēm”. (Rīga: Jumava, 2014.)

Nodarbība ĪSTENĪBA UN FANTĀZIJA

MĒRKIS – sekmēt prasmi vērtēt teksta saturu.

MATERIĀLI: 4. darba lapa, rakstāmpiederumi, pieeja YouTube platformai.

UZDEVUMA APRAKSTS

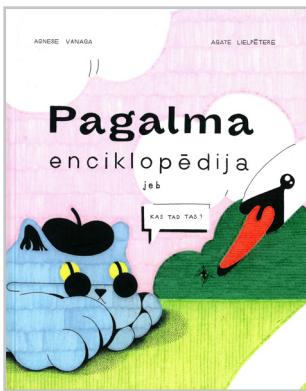
- **Noskatīties filmiņu „Ī - Īstenība” (3.07 min.) no filmiņu cikla „Vaifija interneta alfabēts”, kas atrodama „Latvijas Drošāka interneta centra” YouTube kanālā (<https://www.youtube.com/watch?v=Rq1nAJgZNXO>).**
- **Izdalīt 4. darba lapu un rosināt izpildīt uzdevumu.**
- **Pārrunāt rezultātus, par paraugu nemot pareizo atbilžu lapu un jautājumus uzdevuma izpratnei.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā, tavuprāt, atšķiras īsti un izdomāti notikumi? Lūdzu, mini piemērus.
- ◆ Vai tas, ko rāda animācijas filmās, ir izdomāts? Kāpēc tu tā domā?
- ◆ Vai tas, ko raksta grāmatās, ir izdomāts? Kāpēc tu tā domā?
- ◆ Kurš izdomā pasakas?
- ◆ Kāpēc kāds izdomā pasakas?
- ◆ Kā var saprast, ka kaut kas pastāv īstenībā? Nosauc piemēru.
- ◆ Kā var saprast, ka kaut kas nepastāv īstenībā? Nosauc piemēru.
- ◆ Kāpēc jāprot atšķirt īstenību no izdomātā?

Noskaties arī pārējās „Vaifija interneta alfabēta” sērijas par katru no latviešu alfabēta burtiem (<https://www.youtube.com/channel/UCNfZTW4ff6QAdHwcBBPbbtg>).

Agnese Vanaga
Pagalma enciklopēdija jeb Kas tad tas?
Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Agneses Vanagas (1985) pirmā grāmata "Mazo latvju pirmie vārdi" iznāk 2014. gadā, otrā – "Plastmasas huligāni" (2019) iegūst augstu novērtējumu lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2019". 2020. gadā rakstniecei iznāk divas bērnu grāmatas – turpinājums grāmatai par "zaļo dzīvesveidu" "Plastmasas huligāni. Draugs pazudis" un "Pagalma enciklopēdija jeb Kas tad tas?". "Pagalma enciklopēdija" uzrakstīta vasaras brīvdienās, kopā ar bērniem meklējot atbildes uz visdažādākajiem jautājumiem.

Ilustratore **Agate Lielpētere** (1995) ar mākslu nodarbojas kopš bērnības. Viņa ir beigusi Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolu un Latvijas Mākslas akadēmijas grafikas nodaļu. Grāmatu ilustrēšana ir viņas aizraušanās. Viņa ir piedalījusies vairākās izstādēs Latvijā un ārzemēs, kopš 2016. gada veidojusi ilustrācijas vairākiem žurnāliem (*Domuzīme, So Young Magazine, Satori, Pikolo* u.c.), veido komiksus (publicēti komiksu žurnālā *Kuš!* u.c.).

Nodarbība PAGALMA PASAULĒ

MĒRKIS – pilnveidot zināšanas par dzīvniekiem, kas sastopami pagalmā, attīstīt prasmi vērot.

MATERIĀLI: 5. un 6. darba lapa, rakstāmie.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopā ar bērniem pārrunāt par dzīvniekiem, putniem, kukaiņiem, kurus viņi iepazīnuši savā pagalmā.**
- **Sarunā īpašu uzmanību pievērst ezim un vāverei (var izvēlēties arī citus dzīvniekus un veidot darba lapas par tiem).**
- **Izdalīt darba lapas (vienu vai otru, vai abas) un rakstāmos.**
- **Paskaidrot, ka uzzīmētajos kvadrātiņos jāieraksta informācija, ko bērns uzzinājis, izlasot "Pagalma enciklopēdiju".**
- **Nodarbību var papildināt, kopīgi noskatoties video: *Līgatnes dabas takas - Vāvere* (ligatnesdabastakas.lv); <https://www.latvijasdaba.lv/ziditaji/erinaceus-europaeus-l/>.**
- **Nodarbības laikā pārrunāt atbildes.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādās krāsās tērpies pupukis?

- ◆ Kāda izskatās čūska?
- ◆ Kuram kukainim ir “360 grādu redze, zibenīga reakcija un ļoti slikta gaume attiecībā uz ēdienu”?
- ◆ Kurš dzīvnieks spēj aizturēt elpu 15 minūtes?
- ◆ Kurš dzīvnieks mēdz karāties ar galvu uz leju?
- ◆ Kā sauc dzīvnieku, kurš rok alas pazemē?
- ◆ Kurš putns rudenī lido uz Āfriku vai kādu Rietumeiropas valsti?
- ◆ Kuram putnam garšo zivis?
- ◆ Kas ir tas, kura ķermenis veidots no 80 posmiem kā gredzeniem un kas lokās dārzā un ar galvu urbjas zemē?
- ◆ Kura dzīvnieka mājai ir divas ieejas – pastāvīgā un slepenā?
- ◆ Kā sauc kukaiņus, kuri dzīvo pūzni?
- ◆ Kurš dzīvnieks guļ ziemas miegu?
- ◆ Oliņa, kāpurs, kūniņa... Kas izšķilas no kūniņas?
- ◆ Ko labu cilvēkiem dara dēles?
- ◆ Kā sauc sarkanu vaboli ar septiņiem melniem punktiņiem?
- ◆ Kas izmanto dzena izkaltos dobumus?
- ◆ Kā sauc putnu, kurš meklē draudzeni uz mūžu?
- ◆ Kā sauc grāmatas stāstnieku?
- ◆ Vai tev mājās ir kāds mājdzīvnieks? Kā viņu sauc?
- ◆ Kurš rūpējas par jūsu ģimenes mājdzīvnieku?

No plastilīna izveidot dažādus pagalma zvērus, kukaiņus vai putnus un izlikt izstādē “Pagalma pasaule”.

Nodarbība PAGALMA ZVĒRI UN PUTNI MĪKLĀS

MĒRKIS – paplašināt priekšstatus par latviešu tautas mīklu bagāto mantojumu, paplašināt zināšanas par daudzveidīgo dzīvnieku pasauli, veicināt savas kultūras piederības apzināšanos, veicināt radošo pašizpausmi, sacerot mīklas un zīmējot.

MATERIĀLI: zīmēšanas papīrs, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt daudzveidīgo dzīvnieku, putnu, kukaiņu pasauli, kas tēlota grāmatā.**
- **Minēt mīklas par putniem un dzīvniekiem, izmantojot dažādus mīklu krājumus (piem., Latviešu tautas mīklas: Lieliem un maziem, Rīga: Avots, 2015.; Latviešu tautas mīklas. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 1999.).**

Priekšā kā kamols, vidū kā vāle, pakaļā tieva jumprava. [Kakīs]

Veļas kamols, pēc kamola muciņa, pēc muciņas kārtiņa. [Kakīs: galva, rumpis, aste]

Maļ dienu, maļ nakti, ne miltu, ne pelavu. [Kakīs]

Opapā gultiņā,

Visi četri čupiņā:

Galviņa pie kājiņām,

Astīte pie degungiņa. [Kakīs]

Koka zaros perēklis, pa koka zariem lēkā. [Vāvere]

Riekstgrauzis bez spārniem laižas. [Vāvere]

Mazs, mazs vīriņš, adatu kažociņš. [Ezis]

Kamols, adatu pilns. [Ezis]

Kaudzi met, metēja neredit. [Kurmis]

Melns kungs zem zemes brauc. [Kurmis]

Māja ceļas, cēlējs nereditams. [Kurmis]

Upmalā es dzīvoju,

Zobi man ir vareni,

Aste – stūre veiksmīga,

Kažoks nekad neizmirkst,

Savu ēku būvēju:

Kokus gāžu, aptēšu,

Aizsprostus tad veidoju.

Tikai cilvēks dīvainis,

Manas pūles neatzīst. [Bebrs]

Lokās kā zutis – nav zutis; šņāc kā vējš – nav vējš. [Čūska]

Kurš ir auksts, bet dzīvs? [Čūska]

Balta pils, sarkani atspaidi. [Gulbis]

Balta baznīca, sarkani pamati. [Gulbis]

Maza, maza sieviņa iežņaugtu vēderiņu. [Skudra]

Mazs, mazs sunītis, asi kož. [Skudra]

Sarkana princese caur zemēm brauc. [Slieka]

Sārta princese zemē dzīvo, baidās satikt karali samta drānās. [Slieka]

Kas pastaigājas ar māju uz muguras? [Gliemezis]

Ik dienas izeju no mājām, un tomēr allaž mājās palieku. [Gliemezis]

Apkārt ap degunu skrien, rokā nedodas. [Muša]

Melns, bet krauklis nav; ragains, bet vērsis nav; kājas sešas, visas bez pakaviem. [Muša]

→ **Kopā ar bērniem sacerēt savas mīklas un atminēt tās.**

→ **Izdalīt zīmēšanas lapas un krāsainos zīmuļus.**

→ **Uzzīmēt mīlāko zvēru, putnu vai kukaini.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kurus zvērus dabā var sastapt visbiežāk?
- ◆ Kā kukaiņus, putnus un zvērus cilvēki izmanto savā labā?
- ◆ Par kuriem zvēriem grūtāk sacerēt mīklas?
- ◆ Kurā vietā kakīm patīk vislabāk?

Kopā ar bērniem doties uz pagalmu vai parku un mēģināt saskatīt, saklausīt, atrast grāmatā pieminētos zvērus, putnus un kukaiņus.

MĒRKIS – sekmēt prasmi vērtēt teksta saturu, veicināt radošo pašizpausmi zīmējot.

MATERIĀLI: latviešu tautas pasaka “Eža kažociņš” (Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.), krāsainie zīmuļi, zīmēšanas papīrs.

UZDEVUMA APRAKSTS

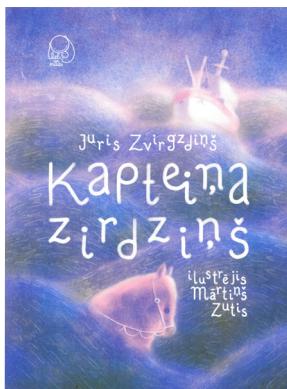
- **Pārrunāt par dzīvniekiem pagalmā, dārzā, parkā, dīķi, ezerā, jūrā.**
- **Pārrunāt, kā A. Vanagas grāmatā “*Pagalma enciklopēdija* jeb *Kas tad tas?*” tēlots ezis.**
- **Izstāstīt vai izlasīt latviešu tautas pasaku “Eža kažociņš” (iespējams noklausīties levas Āvas lasījumu vietnē www.pasakas.net un Pētera Liepiņa lasījumu vietnē <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/labu-nakti/eza-kazocins-stasta-peteris-liepins.a43995/>).**
- **Izpētīt Gundegas Muzikantes ilustrācijas grāmatā “Eža kažociņš: Latviešu tautas pasaka” (Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.).**
- **Salīdzināt pasakā tēloto ezi ar dabā sastopamo dzīvnieku.**
- **Uzzīmēt savu fantāzijas ezi.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir pasaka?
- ◆ Ar ko pasaka atšķiras no īstenības?
- ◆ Kāds ezītis ir pasakā?
- ◆ Vai dabā sastaptais ezis var pārvērsties par staltu ķēniņa dēlu?
- ◆ Fantazē, kā ezis izskatītos kosmosā, citā pasakā, ciemos pie citiem zvēriem Zooloģiskajā dārzā, bibliotēkā.

Kopīgi atrast un noklausīties arī citas pasakas par dzīvniekiem, piemēram, Lauras Jerumas lasījumu „Baltā kaziņa“ – <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/labu-nakti/pasaku-kazina-stasta-liepajas-teatra-aktrise-laura-jeruma.a129593/>.

Juris Zvīrgzdiņš
Kapteiņa zirdziņš
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Juris Zvīrgzdiņš (1941) ir latviešu rakstnieks, daudzu lielisku bērnu grāmatu autors. Viņa grāmatas gandrīz katru gadu bijušas ieklautas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" grāmatu kolekcijā – "Konteineru meitenīte Rudīte", "Miega pasaka", "Ahoi! Plūdi Daugavā", "No Rīgas līdz Rīgai. Tobiass un Tama lielajā Eiropas bibliotēku ceļojumā", "Lauvas rūciens", "Rasas vasara" un citas. Viņš ir saņēmis Latvijas Literatūras gada balvas Mūža balvu par izcilu ieguldījumu Latvijas bērnu literatūrā, Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu, Lielo lasītāju balvu, Aleksandra Čaka balvu, Pastariņa prēmiju, kā arī bijis nominēts Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai bērnu literatūrā. Grāmata "Lauvas rūciens" iekļuvusi 5 interesantāko grāmatu sarakstā Somijas bibliotēku aptaujā.

Mārtiņš Zutis (1988) ir latviešu mākslinieks un rakstnieks. Ieguvis maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Audiovizuālās mediju mākslas nodalas vizuālās komunikācijas apakšnozarē. Par ilustrācijām Mārtiņš Zutis sācis interesēties apmaiņas studiju laikā Berlīnes Mākslas Universitātē un kopš 2013. gada ilustrē bērnu grāmatas. Viņš ir ilgstoši piedalījies latviešu komiksūžurnāla *Kuš!* veidošanā, un par paša sarakstīto bilžu grāmatu "Nenotikušais atklājums" (2015) saņēmis Jāņa Baltvilka balvu par debiju rakstniecībā.

Nodarbība JŪRAS IEMĪTNIEKI

MĒRKIS – paplašināt zināšanas par jūras dzīvniekiem, attīstīt prasmi vērot, salīdzināt.

MATERIĀLI: 7. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

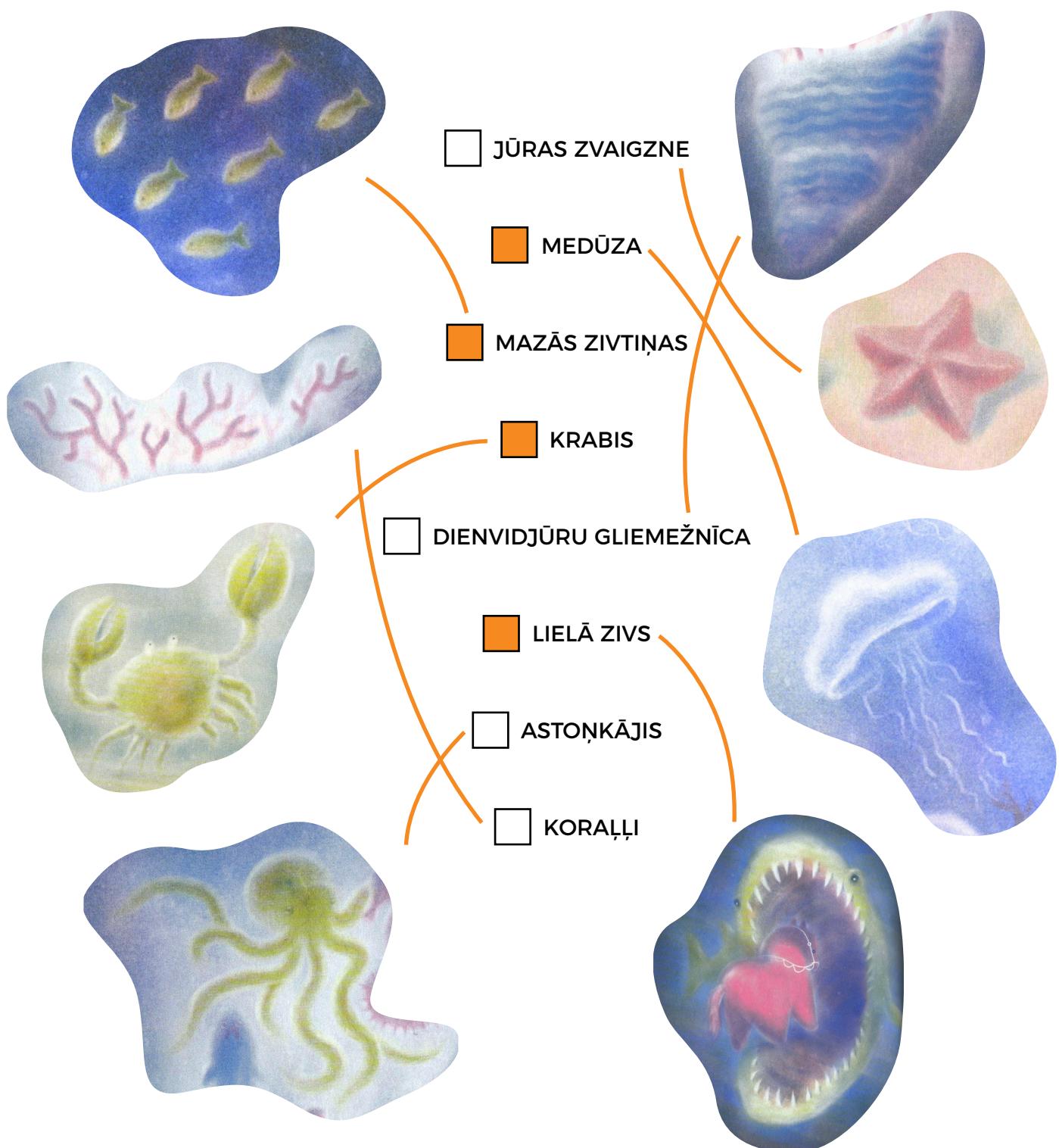
→ **Pārrunāt ar bērniem literārās pasakas notikumus.**

- ◆ "Naktīs sarkano koka zirdziņu mocīja bezmiegs, viņš varēja stundām ilgi vērot Mēnesi, skaitīt neskaitāmās zvaigznes debesīs un beidzot nolēma: "Es došos meklēt jūru!""
- ◆ "Tikmēr kāds draudīgs vilnis klusi piezagās zirdziņam, pēkšņi saķēra zirdziņu un ierāva jūrā. [...] Zaudējis spēkus, zirdziņš lāvās ūdenim un pēc īsa brīža saprata, ka jūra viņu nes! Tikai kurp?"
- ◆ Savā ceļojumā pa jūru zirdziņš satika dažādus jūras iemītniekus.

→ **Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus un darba lapu un paskaidrot, ka jūras iemītnieku nosaukumi ar līniju jāsavieno ar attiecīgo attēlu.**

→ **Aicināt iekrāsot kvadrātiņus blakus tiem jūras iemītnieku vārdiem, ar kuriem sarkanais spēļu zirdziņš savā ceļojumā pa jūru satiekas.**

UZDEVUMA ATRISINĀJUMS

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kurus jūras iemītniekus tu zini?
- ◆ Kurš jūras iemītnieks tev šķiet visinteresantākais?
- ◆ Vai tu gribētu doties jūras ceļojumā? Kāpēc?

Izspēlēt spēli, kur dalībniekiem ir jāizlozē un aprakstoši jāraksturo kāds jūras dzīvnieks, to nenosaucot, kamēr pārējie cenšas uzminēt.

MĒRKIS – rosināt vērtību izpratni, attīstīt stāstīšanas prasmi.

MATERIĀLI: balta A4 lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar bērniem rotaļu zirdziņa nozīmi zēna (vēlāk kapteinja) dzīvē.**
- **Aicināt bērnus uzzīmēt savu mīlāko rotaļlietu. Pēc tam katram bērnam palūgt parādīt savu zīmējumu citiem un atbildēt uz jautājumiem.**
 - ◆ Kas ir tava mīlākā rotaļlieta? Kā tā izskatās?
 - ◆ Kāds ir tavas rotaļlietas vārds?
 - ◆ Kas un kad tev uzdzīvināja šo rotaļlietu?
 - ◆ Kāpēc šī rotaļlieta tev ir mīlāka par citām?

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kura rotaļlieta tev pirmā nāk prātā, dzirdot vārdu "rotaļlieta"?
- ◆ Kā tu domā, kāpēc rotaļlietas cilvēkiem ir vajadzīgas?
- ◆ Kādu rotaļlietu vēl tu sev gribētu?

Mudināt katru bērnu pajautāt saviem vecākiem vai vecvecākiem, kāda ir bijusi viņu mīlākā rotaļlieta un vai ir kāds interesants stāsts, kas ar to saistīts. Nākamajā tikšanās reizē par to pastāstīt citiem. Ja iespējams, var atnest parādīt rotaļlietas fotogrāfiju.

Nodarbība ATKALSATIKŠANĀS

MĒRKIS – sekmēt teksta izpratni, attīstīt logisko domāšanu, uzmanību.

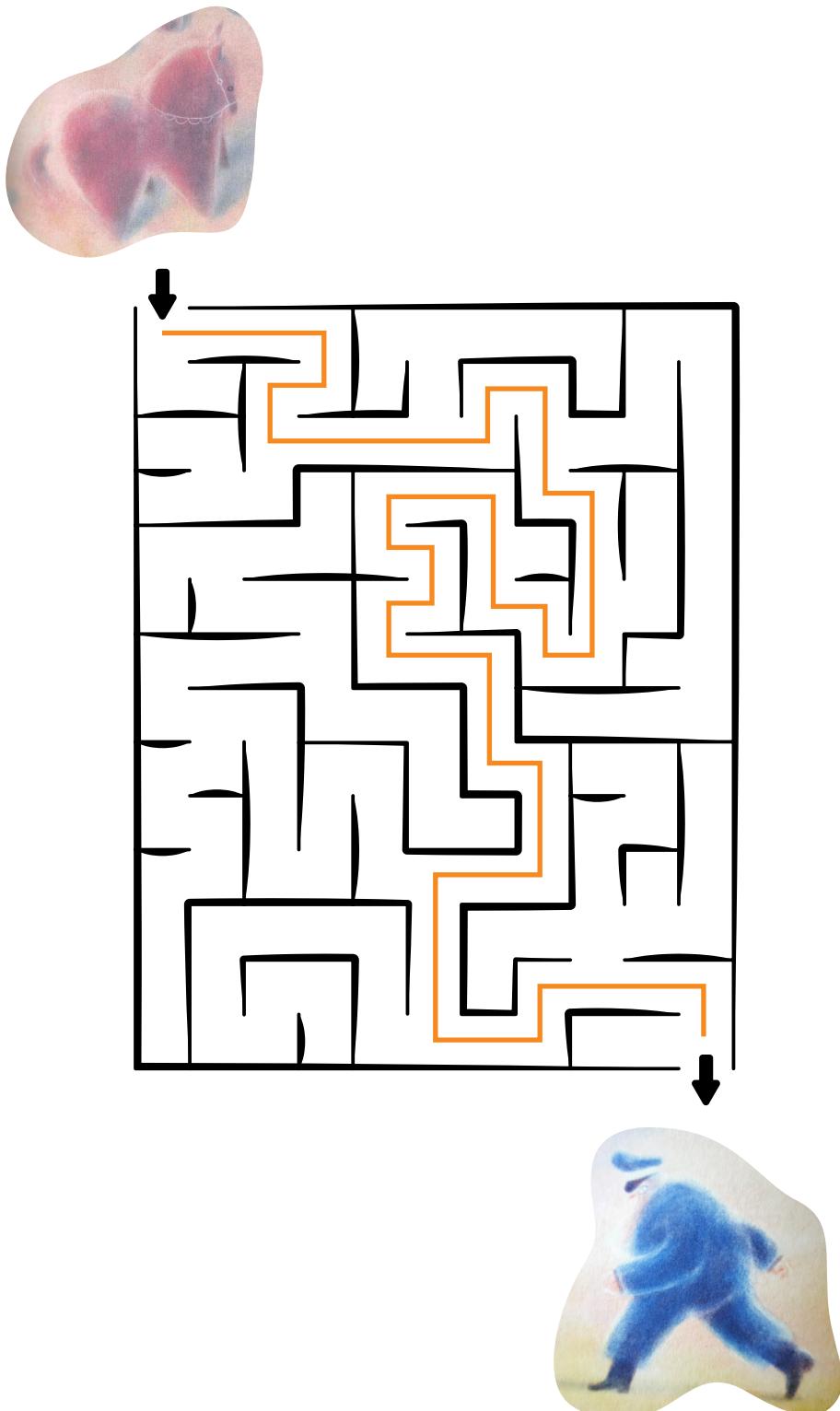
MATERIĀLI: 8. darba lapa, zīmulis, dzēšgumija.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt literārās pasakas sižetu, to, kā kapteinis pēc daudziem gadiem atkal satiek savu mīlāko bērnības rotaļlietu.**

"Nuu..." tētis domīgi novilka. "Viņš taču ir mans zirdziņš, mana Ziemassvētku dāvana. Viņam vajadzētu vienmēr būt tur, kur esmu es..."
- **Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus labirintā atrast ceļu no sarkanā rotaļu zirdziņa līdz viņa draugam - kapteinim.**

UZDEVUMA ATRISINĀJUMS

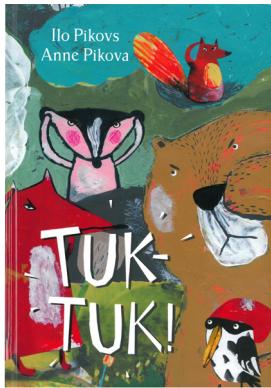

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā, tavuprāt, jūtas vīriets, kad atkal pēc tik daudziem gadiem satiek savu bērnības mīlāko rotaļlietu?
- ◆ Kā, tavuprāt, pēc satikšanās ar kapteini zirdziņam klājas uz kuģa?
- ◆ Vai esi kādreiz atradis kaut ko sen pazudušu un aizmirstu?
- ◆ Kā tu jūties, satiekot sen neredzētu draugu?

Kopīgi sacerēt savu mīlāko rotaļlietu ceļojuma stāstu.

Ilo Pikovs, Anne Pikova

Tuk-tuk!

Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Ilo Pikovs (1976) ir igauņu animators, filmu režisors un producents, un arī raksta un ilustrē grāmatas. Publicējis karikatūras un ilustrācijas presē, sarakstījis desmit grāmatu, ilustrējis sešas, vairums no visām ir grāmatas bērniem.

Anne Pikova (1974) ir ilustratore, grāmatu un grafikas dizainere. Ilustrējusi 14 bērnu grāmatu, saņēmusi daudz balvu ikgadējos Igaunijas grāmatu dizaina un ilustrāciju konkursos. Viņas māksla ir ornamentāla, lakoniska, komikas caurvīta un uzmundrinoši izteiksmīga.

Nodarbība PAZĪSTI PUTNUS UN TO BALSIS

MĒRKIS – paplašināt zināšanas par putniem, pilnveidot prasmi izmantot tekstā iegūto informāciju.

MATERIĀLI: 9. darba lapa, parastais zīmulis, krāsu zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt bērnus aplūkot darba lapā uzzīmētos putnus.**
- **Atskanot putnu balsis, neatklājot bērniem, kas tie par putniem:**
 - ◆ https://ej.uz/varna_pavasari (pelēkā vārna),
 - ◆ https://ej.uz/majas_zvirbulis (mājas zvirbulis),
 - ◆ https://ej.uz/meza_puce (meža pūce),
 - ◆ https://ej.uz/lauku_balodis (lauku balodis).
- **Rosināt bērnus darba lapā ierakstīt putnu nosaukumus un to balsis tā, kā ir dzirdējuši ierakstā (piemēram, vārna - kar-kar).**
- **Atkārtoti atskanot putnu balsis, lai bērni var pārbaudīt uzrakstīto.**
- **Iepazīstināt bērnus ar putniem.**
 - ◆ **Mājas zvirbulis** ir mazs, brūnganpelēks zvirbuļu dzimtas putns, viens no pazīstamākajiem un biežāk sastopamajiem pilsētas putniem Latvijā. Mājas zvirbulis ir skaļš un sabiedriskšs putns, kas visu laiku uzturas barā.
 - ◆ **Pelēkā vārna** jeb vienkārši vārna ir vārnu dzimtas putns, kas ir viens no lielākajiem zvirbuļveidīgo kārtā. Apspalvojums ir pelnu pelēks, izņemot galvu, pakakli, spārnus, asti un ciskas, kas ir melnas. Vārna Latvijā ir bieži sastopama ligzdotāja, kas labprāt apmetas cilvēka tuvumā.

- ◆ **Meža pūce** ir vidēji liels, masīvi veidots putns, kuram ir liela galva, tumši brūnas vai melnas acis un tāpat kā visiem pūčveidīgajiem – ļoti laba dzirde, kas ļauj precīzi noteikt skaņas avotu. Meža pūce ir parastākā no 13 Latvijā reģistrētajām pūčveidīgajām sugām, tā ir aktīva nakts laikā.
- ◆ **Lauku balodim** ir pelēks apspalvojums, krūtis vīna sārtas, drukns ķermenis, maza galva, vāji attīstīts knābis un spēcīgas kājas. Tas ir lielākais no baložiem Eiropā un tikai nedaudz mazāks par vārnu. Mājo dažādu veidu mežos, bet sastopams arī parkos un dārzos apdzīvotu vietu tuvumā. Tas ir sabiedriskls un labprāt veido lielus barus, kas kopīgi ceļo, barojas un pārnakšņo.

→ **Pārrunāt ar bērniem putnu nosaukumus un balsis.**

→ **Rosināt bērnus izkrāsot putnus.**

Nodarbība DZEJOLIS MANĀ KOKĀ

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni un radošo pašizpausmi, sacerot un uzrakstot dzejoli.

MATERIĀLI: 10. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Nolasīt abus dzejoļus.**

Jānis Baltvilks **Dzeņolis**

Tuk-tuk-tuk –
Dzenis grib gobā
Izkalt dzejoli.
Tuk-tuk-tuk –
Viena pati zilbīte.
Tuk-tuk-tuk.
Neiznāk dzenim dzejolis...
Iznāk dzeņolis.
Tuk-tuk-tuk.

Māris Rungulis **Dzeņa dziesma**

Tuk, tuk, zem mizas,
Tuk, tuk, tu zarā,
Tuk, tuk, es tevi izvilkšu ārā!
Tuk, tuk, mizgrauzi,
Tuk, tuk, kirmi,
Tuk, tuk, sargies
No Dzeņa sirmā!

→ **Pārrunāt izlasīto, rosinot atbildēt uz jautājumiem.**

- ◆ Par ko ir stāstīts literārajā pasakā?
- ◆ Ko tu saklausīji dzejoļos?
- ◆ Kas kopīgs pasakai un dzejoļiem?
- ◆ Kurš putns ir minēts gan pasakā, gan dzejoļos?
- ◆ Kur dzīvo šis putns?
- ◆ Kādas ir viņa radītās skaņas?

→ **Kad ar bērniem ir pārrunāti literārās pasakas un dzejoļu kopīgie tēli, tos vēlreiz uzskaitīt:**

- ◆ mežs,
- ◆ koks,

- ◆ dzenis,
- ◆ klaudzināt,
- ◆ miza,
- ◆ zars,
- ◆ tuk-tuk,
- ◆ mizgrauzis,
- ◆ kalt,
- ◆ goba,
- ◆ bērzs.

- **Aicināt bērnus darba lapas tabulā ierakstīt vārdus, kas viņiem saistās ar lasīto pasaku un dzirdētajiem dzejoliem, tie var būt gan iepriekš nosauktie, gan citi vārdi.**
- **Mudināt bērnus, izmantojot šos vārdus, sacerēt savu dzejoli darba lapas koka siluetā. Ieteikt dzejoli "savā kokā" noformēt ar zīmējumiem.**
- **Lūgt bērnus nolasīt savus dzejolus un parādīt koku zīmējumus.**
- **Kad bērni ir nolasījuši savus dzejolus, pārrunāt darba procesu, mudinot atbildēt uz jautājumiem.**
 - ◆ Kas pirmais tev ienāca prātā, domājot par dzejola sacerēšanu?
 - ◆ Vai sacerēt dzejoli bija grūti?
 - ◆ Kas bija visgrūtākais, sacerot dzejoli?
 - ◆ Ar kādiem vizuāliem tēliem tu papildināji dzejoli?
 - ◆ Kā tu vērtē citu uzrakstītos dzejolus?
 - ◆ Kā tu domā, vai viegli būt rakstniekam?
 - ◆ Par ko vēl tu gribētu uzrakstīt dzejoli?

Izveidojet kopīgu savu dzejolu krājumu. Ilustrējiet to.

Nodarbība ATŠIFRĒ VĒSTULI

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni un attīstīt uzmanību.

MATERIĀLI: 11. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Nolasīt tekstu.**

Vai atceraties, ka stāstā lapsa dusmojās uz dzeni un solīja rakstīt vēstuli zvēru karalim lauvam, lai viņš mežā ieviestu kārtību? Taču dzenis par pārmetumiem nelikās ne zinis, vien klaudzināja un klaudzināja pa veco egli. Lapsa uzrakstīja vēstuli, un dziedātājputni paņēma to līdzī, kad lidoja uz dienvidiem, bet, tā kā lapsa īstenībā rakstīt neprata, vēstule bija tikai ļeburains skricelējums. Zvēru karalis lauva pētīja pienākušo vēstuli. Pētīja un pētīja, grozīja saņemto papīra gabalu gan šā, gan tā, taču neko nevarēja saprast.

- **Izdalīt darba lapas.**
- **Aicināt bērnus palīdzēt izlasīt lapsas vēstuli, atminot paslēptos vārdus.**

- **Ierakstīt atminētos vārdus tukšajās vietās.**
- **Lūgt dažus bērnus izlasīt atšifrētos vārdus.**
- **Nolasīt lapsas vēstuli priekšā.**

Cienījamais (1) **Lauvas** kungs!

Raksta Jums (2) **lapsa** Kuplaste, kurai ļoti nepieciešama Jūsu palīdzība. Dzīvoju (10) **mežā** kopā ar (3) **ezi**, (4) **lāci**, (5) **alni**, veco (6) **bebru**, (7) **vilku**, (8) **zaki** un (9) **dziedātājputniem**. (10) **Mežs** bija kluss un mierīgs, līdz tajā ieradās (11) dzenis un atskanēja skaļa klaudzināšana. Sākās īsts jandāliņš, jo (11) **dzenis** augām dienām tik kaļ un kaļ sauso egli un traucē mūsu rāmo dzīvi. (4) **Lācis** uztraucas, ka nevarēs gulēt ziemas miegu, (9) **dziedātājputni** vairs nevar mierīgi vīterot, (7) **vilks**, atklausījies (11) **dzena** klaudzināšanu, vispār aizbēga prom, sācis satraukties pat vecais (6) **bebrs**, kurš līdz šim notikumu gaitai pavisam mierīgi sekojis no malas.

Lūdzu, (1) **Lauvas** kungs, atbrauc mums palīgā.

Ar sveicieniem no (10) **meža** iemītniekiem!

(2) **Lapsa** Kuplaste

- **Pārrunāt vēstulē uzrakstīto.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādēļ dzenis kaļ kokus?
- ◆ Kā tu domā, vai mežā dzīvniekus traucē citu dzīvnieku radītas skaņas?
- ◆ Kā tu rīkotos, ja tevi traucētu citu (piemēram, blakus dzīvokļa kaimiņu) radīts troksnis?
- ◆ Kā tu domā, kāpēc dzenis neklausa zvēriem un nepārtrauc kalšanu?

Petri Tamminens, Valpuri Kertula

Kā sagaidīt citplanētieti. Pieci svarīgi padomi

Rīga: Latvijas Mediji, 2020.

Somu rakstnieks **Petri Tamminens** (1966) ir arī žurnālists. Viņa darbus raksturo lakonisms un humors. "Kā sagaidīt citplanētieti. Pieci svarīgi padomi" ir viņa pirmā grāmata bērniem. To īpaši jautru padara somu mākslinieces **Valpuri Kertulas** (1985) ilustrācijas. Valpuri talants ir radīt savdabīgus, jokainus un diezgan dīvainus tēlus.

Nodarbība SVEŠAIS

MĒRKIS – sekmēt radošo pašizpausmi, stāstot un zīmējot.

MATERIĀLI: zīmēšanas lapa, zīmēšanas piederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt izlasīto literāro pasaku.**
- **Aicināt bērnus pavērties apkārt, izvēlēties kādu priekšmetu un uzzīmēt citplanētieti, kas līdzinās izraudzītajam priekšmetam.**
- **Rosināt iztēli, mudināt īauties brīvai fantāzijai – varbūt viņam ir acis, varbūt četras ausis, varbūt kāda antena astes vietā utt.**
- **Aicināt pastāstīt par savu svešinieku – kā viņu sauc, par ko viņš brīnās, nonācis uz Zemes, ko viņam patīk darīt, no kādas planētas viņš ieradies, vai viņš ir priecīgs vai skumjš, vai laipns un pretimnākošs, varbūt nobijies, dusmīgs.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc tavs uzzīmētais svešinieks ir priecīgs (skumjš, nobijies utt.)?
- ◆ Kas liecina, ka tavs uzzīmētais svešinieks ir dusmīgs?
- ◆ Atceries kādus stāstus, filmas, teātra izrādes, kuros priekšmeti atdzīvojas, pārvēršas vai iegūst fantastiskas īpašības.

Kopīgi sacerēt savu mīlāko rotaļlietu ceļojuma stāstu.

MĒRKIS – sekmēt prasmi izteikt un pamatot savas domas, attīstīt sīko motoriku, sekmēt radošo pašizpausmi.

MATERIĀLI: 12. darba lapa, šķēres, līme.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt bērnus padomāt, cik saturīgi un patīkami viņi pavada laiku, cik bieži ļaujas iztēlei un fantāzijai.**
- **Nolasīt atziņu grāmatas beigās: "Un laiks ir visur. Tas laikā ir vislabākais. Tā ir tik daudz, cik vien vajadzīgs. Viss kosmoss ir veidots no laika."**
- **Vedināt uz pārdomām, kā bērni pavadija laiku pirms 30-50 gadiem, kad nebija mobilo ierīču, interneta, datoru.**
- **Izmantojot 12. darba lapu, izgatavot lidojošo šķīvīti.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir brīvais laiks?
- ◆ Ko mēs darām brīvajā laikā?
- ◆ Kur mēs varam rast idejas interesantām nodarbēm brīvajā laikā?

Skaidrā dienā palūkojies debesis un pavēro, kā mākoņi mainās un, ļaujoties iztēlei, mēģini saskatīt dažādus interesantus tēlus. Vēlā vakara stundā pavēro zvaigžnotās debesis – vai ir redzama kāda kustība un jūtama noslēpumainā pasaule. Pastāsti vai uzzīmē, vai uzraksti par ieraudzīto.

Nodarbība SATRAUCOŠS MIRKLIS

MĒRKIS – sekmēt situācijas izpratni, prasmi kritiski vērtēt, izteikt un pamatot savas domas.

MATERIĀLI: 13. darba lapas vārdu kartīšu komplekts.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt katru bērnu izvēlēties vienu kartīti un ļauties iztēlei.**
- **Organizēt sarunu apli un dalīties domās, kā varētu un kā vajadzētu reaģēt, satiekot tādu svešinieku, kāds minēts kartītē.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

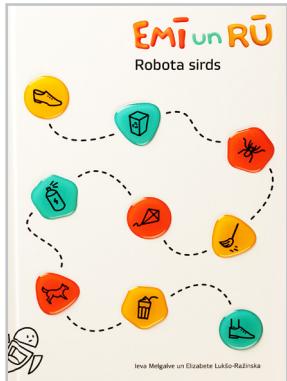
- ◆ Kā tu iepazītos ar svešinieku?
- ◆ Kuri padomi no fantastikas stāstā minētajiem ir noderīgi, satiekot "savu" svešinieku?
- ◆ Kad, tavuprāt, svešinieks kļūst par draugu?
- ◆ Vai reālajā dzīvē būtu droši aicināt svešinieku savā virtuvē uz pankūkām?
- ◆ Kāpēc ielaisties garās un atklātās sarunās ar svešinieku ir riskanti?

Noskatīties video par bērnu drošību uz ielas, satiekot svešinieku (<https://www.youtube.com/watch?v=3bDnnc2VFV8>).

BĒRNU ŽŪRIJAS 2021

9+ vecuma grupas grāmatas

Ieva Melgalve, Elizabete Lukšo-Ražinska

Emī un Rū. Robota sirds

Rīga: Tuta Media, 2020.

Ieva Melgalve (1981) ir rakstniece, tulkotāja, reklāmas tekstu autore, 18 gadu vecumā uzrakstījusi savu pirmo grāmatu eksperimentālā žanrā, pēc tam pievērsusies fantāzijas un zinātniskās fantastikas žanriem, kā arī lugu rakstīšanai. Bērniem un jauniešiem adresētas grāmatas "Bulta, Zvaigzne un Lai" (2014), "Mamma, kas apēda bērnus" (2017), "Īsti cilvēki" (2019). Kopā ar Elizabeti Lukšo-Ražinsku tapusi grāmata "Emī un Rū. Robota sirds" (2020).

Elizabete Lukšo-Ražinska (1990) – rakstniece, redaktore, radošu un kultūras projektu vadītāja, strādājusi par interneta žurnāla "Satori" redaktori. Regulāri piedalās literatūras lasījumos. Proza un esejas publicētas interneta žurnālā "Satori" un "Punctum", kā arī citur.

Guna Poga (1989), grāmatas ilustratore, ir Latvijas Mākslas akadēmijas Grafikas katedras magistrantūras studente, aktīvi piedalās dažādos projektos. Viņa ir autore vizuālai dienasgrāmatai "Mammmanuālis" (2020), kurā ar pašironiju un humoru dokumentējusi ikdienu ar zīdaini.

Nodarbība VAI TU VARĒTU KĻŪT ĪSTS SLEPENAIS AĢENTS?

MĒRKIS – sekmēt pašizzīnas prasmi, rosināt interesu par izmeklētāja profesiju.

MATERIĀLI: 14. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izpildīt darba lapā testu "Vai Tu varētu kļūt īsts slepenais aģents?", saskaitīt aplīšus, kvadrātiņus, rombiņus un noskaidrot savu atbilstību slepenā aģenta amatam.**

Ja ir vairāk O, Tu varētu kļūt īsts slepenais aģents, kaut arī tas ir reti sastopams un izķūdošs amats. Visvairāk cilvēki paļaujas uz laimīgo gadījumu un citiem, bet Tu visu pārbaudi un neļauj sevi apmuļķot. Šīs spējas prasa no Tevis drosmi, uzņēmību un arī asprātību. Tev piemīt visas īpašības un talants, lai kļūtu par sarežģītu lietu izmeklētāju un nestu ievērojamu labumu sabiedrībai.

Ja ir vairāk □, Tev piemīt prasme atrast radošus risinājumus samilzušām problēmām, iet pa

dzīvi smaidošam un pārliecinātam. Iespējams, Tu varētu klūt slepenā aģenta neaizstājams palīgs, jo Tev piemīt degsme, interese pētīt un vēlme darīt. Tu proti lieliski strādāt komandā un vienmēr esi atsaucīgs. Tev rūp pasaules nākotnei.

Ja ir vairāk ◇, Tev patīk darīt, bet arī pasaudzēt sevi un apkārt esošās lietas. Lai noturētos šādā harmoniskā līdzsvarā, ir nepieciešama lieliska humora izjūta un diplomāta spējas. Tu proti strādāt komandā, tas Tev sagādā prieku. Dažkārt Tevi pārņem filozofisks noskoņojums. Par slepeno aģēntu kā nākotnes profesiju labāk nedomā, ir simtiem citu profesiju, kuras Tev piemērotas vairāk.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā var noskaidrot, ka aizdomām ir pamats?
- ◆ Kā zināt, ka kāda rīcība ir slikta?
- ◆ Kā atšķirt patiesu informāciju no nepatiesas?
- ◆ Vai cilvēki bieži dara kaut ko labu, zinot, ka neko nesaņems pretī?

Sarunas par jautājumiem.

Nodarbība ZIŅU ŠIFRĒŠANA UN KODĒŠANA

MĒRKIS – sekmēt lasītā teksta izpratni, rosināt iedzīlināšanos un interesi par grāmatā “Emī un Rū: Robota sirds” izmantotajiem šifriem.

MATERIĀLI: 15. un 16. darba lapa, balta lapa un pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt jautājumu par šifrēšanu un kodēšanu.**

Grāmatā izmantots Sanšī šifra alfabēts, ko skolas gados izgudrojis Sems Rozentāls Lielbritānijā. Sems ar draugiem reizēm to izmantojis slepenām sarakstēm. Šifrēšanas vēsture ir ļoti sena. Interesanti, ka šifra pamatā ir alfabēts (burti, simboli) un tas radīts, lai uzrakstīto varētu izlasīt un saprast. Taču šifrs ir domāts, lai ne visi varētu saprast uzrakstīto. Tā ir slepena informācija, kuru atkodēt spēj tikai tie, kuriem zināma šifra atslēga.

Otrā pasaules kara laikā Vācija izmantoja šifrēšanas mašīnu Enigma, lai šifrētu un atšifrētu radio ziņojumus par uzbrukumiem frontē. Savukārt Alans Metisons Tjūringis Londonā izgudroja skaitlotāju, kurš spēja atšifrēt Enigmas šifrētos ziņojumus. “Tjūringa mašīna”, kā dēvēja šo skaitlotāju, ir viens no datoru priekštečiem.

Dažkārt šifrēts teksts izskatās nevainīgs, tas vēsta par norisēm dabā, taču cilvēki, kuri vēlas slepeni nodot kādam ziņu, ir vienojušies par vārdu jauno nozīmi. Arī Emī un Rū lieto šādu saziņu, kad viņi novēro Emīlijas Kājiņas dzīvokli: “Pūce atgriežas ligzdā! Zakītim jāmūk alāl”. Eksistē īpaša informācijas kodēšanas teorijas nozare kriptogrāfija, kas izstrādā šifrēšanas un dešifrēšanas metodes, lai aizsargātu datus pret nevēlamu nolasīšanu.

→ **Aicināt dalībniekus izmantot darba lapā redzamos šifra simbolus un tiem atbilstošos latviešu alfabēta burtus, lai ērtāk atšifrētu jautājumus nodaļu beigās.**

ATŠIFRĒTIE JAUTĀJUMI

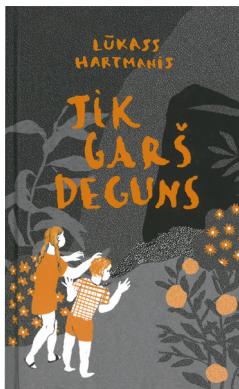
- ◆ 23. lpp. Vai Emīlija Kājiņa nojauš, kas piegādāja viņas kurpes?
- ◆ 35. lpp. Kāpēc Emīlija Kājiņa žāvē slapjus plastmasas maisiņus?
- ◆ 48. lpp. Vai Emī un Rū nojauš, ka Emīlija Kājiņa nemaz nav parasta sētniece?
- ◆ 61. lpp. Kāpēc Emī un Rū mēģināja iepriecināt Emīliju Kājiņu? Vai Emīlija Kājiņa zina, kurš izrotāja pagalmu un kāpēc?
- ◆ 72. lpp. Kāpēc Emīlija Kājiņa, noklausījusies viņu sarunu, ieslēdza vēju, kas pacēla pūķi gaisā?
- ◆ 83. lpp. Vai viņiem izdosies atcerēties, kur iepriekš jau bija redzējuši svešinieku?
- ◆ 95. lpp. Ko Emīlija Kājiņa iesāks ar savāktajām suņu kakām?
- ◆ 105. lpp. Vai Emīlija Kājiņa ir spēlītes D.A.R.I.L. izgudrotāja?

UZDEVUMS JAUTĀJUMA IZPRATNEI

Vai grāmatā ir palicis vēl kaut kas neatšifrēts? (Jā, tie ir ar oranžu krāsu izceltie burti grāmatas tekstā, kuri kopā veido nosaukumu – Dīvainu atgadījumu radīšanas un izpētes laboratorija.)

Uzrakstīt šifrētu ziņojumu draugam, apmainīties ar zīmītēm un atšifrēt to. Vieglāks variants - tas var būt arī katras vārds un uzvārds, kurš uzrakstīts ar šifra simboliem.

Lūkass Hartmanis
Tik garš deguns
Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2020.

Lūkass Hartmanis (1944) ir ievērojams šveiciešu rakstnieks, viņš dzīvo kalnos netālu no Bernes un raksta grāmatas gan bērniem, gan pieaugušajiem. Piedzīvojumu stāstu "Tik garš deguns" viņš veltījis savam jaunākajam dēlam Jonasam, un par šo grāmatu 1995. gadā saņēmis Šveices Jaunatnes literatūras prēmiju. Viņa romāns "Anna annA", kas izdots arī latviski, ir izmantots par pamatu tāda paša nosaukuma spēlfilmai (1993). (Vairāk par rakstnieku un viņa darbiem var uzzināt vietnē www.lukashartmann.ch.)

Māra Viška (1982) ir ilustratore, viņa zīmējusi ilustrācijas arī pasaku pavārgrāmatai "Baltais lācis. Pasaku pavārgrāmata bērniem", kas izdota 2017. gadā. Domājot par savu bērnu, kuram pieaugušo ēdieni šķituši "garlaicīgi", māksliniece atcerējusies, kā bērnībā kopā ar draudzeni, spēlējot šepavāres, krāvušas uz sviestmaizēm dažādu produktu tornīsus un saukušas šo spēli par "Balto lāci". Viņa nolēmusi gatavot kopā ar savu bērnu, izgudrot ēdieniem īpašus stāstus un gatavos ēdienus izkārtot kā attēlu. Ēdieni uzreiz kļuvuši interesanti, un bija radusies arī ideja bilžu grāmatai, ar kuras ieceri un zīmējumiem māksliniece 2014. veiksmīgi piedalījusies Pirmajā Rīgas Bilžu grāmatu kvadriennālē "Attēlu stāsts".

Nodarbība JA MAN BŪTU BURVJU PAKLĀJINŠ

MĒRKIS – rosināt fantāziju, sekmēt radošo pašizpausmi, sacerot pasaku.

MATERIĀLI: tāfele, baltas lapas, pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Atcerēties grāmatas galveno personu Pētera un Lēnas piedzīvojumus vasaras brīvdienu laikā.**
- **Uzaicināt bērnus pastāstīt par saviem ceļojumiem brīvlaikos.**
- **Uz tāfeles uzrakstīt nosaukumu "Ja man būtu burvju paklājiņš", izdalīt baltas lapas un pildspalvas un aicināt sacerēt pasaku ar šo nosaukumu.**
- **Uzaicināt nolasīt savu pasaku.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kuram autors uzticējis izstāstīt stāstu?
- ◆ Kā Pēteris un Lēna izlemj palīdzēt diženajam burvim Burvanam?
- ◆ Kas notiek pie tēvoča ķirurga Bernē?

- ◆ Ar kādiem lidaparātiem, priekšmetiem un lietām iespējams ceļot reālajā dzīvē un pasakā?
- ◆ Ja tev būtu iespēja ceļot laikā un telpā, kurā gadsimtā un vietā vēlētos noklūt?

Izpētīt Pētera un Lēnas ceļojumu maršrutu.

Nodarbība ES UN MANA ĢIMENE CEĻOJUMĀ

MĒRKIS – veicināt prasmi saskatīt un izvērtēt grāmatas personu attiecības un apzināties savas ģimenes vērtības.

MATERIĀLI: 17. darba lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi, zīmēšanas papīrs.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt Pētera un Lēnas savstarpējās attiecības un viņu attiecības ar vecākiem.**
- **Izdalīt 17. darba lapu un pildspalvas.**
- **Uzaicināt risināt krustvārdu mīklu.**

Krustvārdu mīkla

Horizontāli

1. Tēvocis kirurgs.
2. Brāļa vārds.
3. Grāmatas autora vārds.
4. Kā sauc suni?
5. Grāmatas ilustratores vārds.
6. Kā bērni iesaukuši tēti?
7. Kā sauc valsti, kurā dzīvo autors?
8. Ľauno burvi sauc ...
9. Policijas ierēdņa vārds.
10. Kurā valstī bērni pavada brīvdienas?
11. Kā sauc dīvaino večuku uz salas?
12. Vēstītājas vārds.
13. Mammas vārds.

Vertikāli – L. Hartmaņa grāmatas nosaukums.

1.					O	T	O												
2.	P	Ē	T	E	R	I	S												
3.			L	Ū	K	A	S	S											
4.					G	U	R	Ķ	I	S									
5.		M	Ā	R	A														
6.			B	R		I	L	L	E	S									
7.				Š	V	E	I	C	E										
8.					D	A	M	A	S	I	S	T	R	A	T	S			
9.	H	I	R	C	E	L	S												
10.					G	R	I	E	Ķ	I	J	A							
11.			B	U	R	V	A	N	S										
12.		L	Ē	N	A														
13.		R	O	S	E														

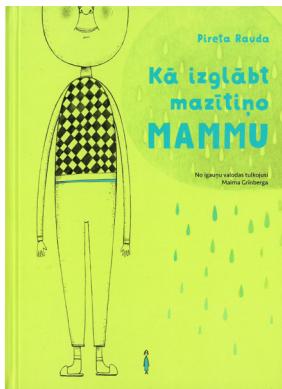
- **Pārrunāt krustvārdu mīklas atbildes.**
- **Izdalīt zīmēšanas lapas un krāsainos zīmuļus un rosināt zīmēt par tematu “Es un mana ģimene ceļojumā”.**
- **Aicināt pastāstīt par savu zīmējumu.**
- **Pārrunāt par vietām un lietām, ko bērni vēlētos apskatīt un iepazīt tuvāk.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu izturētos, ja satiktu cilvēku ar kādu redzamu izskata īpatnību?
- ◆ Kā tu vērtē Lēnas un Pētera izturēšanos, ieraugot Burvana garo degunu?
- ◆ Vai tev patīk ceļot? Kāpēc?
- ◆ Ar kuru ģimenes locekli kopā tev patīk ceļot vislabāk? Kāpēc?
- ◆ Cik ilgi tu parasti gatavojies ceļojumam?
- ◆ Kas visvairāk nepieciešams ceļotājam?
- ◆ Kādas grāmatas par ceļojumiem tu esi lasījis?
- ◆ Ar kuru ģimenes locekli tu vislabprātāk dalies savu ceļojumu iespaidos, pārdzīvojumos un piedzīvojumos?
- ◆ Kādus kopīgus ģimenes piedzīvojumus tu atceries? Pastāsti par tiem!
- ◆ Kādus svētkus svin jūsu ģimene?
- ◆ Kuras jūsu ģimenes tradīcijas tev vislabāk patīk?
- ◆ Kādus mājas darbus jūsu ģimene veic kopīgi?
- ◆ Kā tu raksturotu savu ģimeni?

Ieteikums izlasīt Astridas Lindgrēnes grāmatu “Brāli Lauvassirdis”, kur runāts par nopietniem dzīves jautājumiem – par labo un ļauno, par dzīvi un nāvi un arī par drosmi dzīvot un mirt. Pasaka veido tiltu starp dzīvi un nāvi, un ceļojums grāmatā ir neparasts, neatkārtojams, nedaudz skumjš, bet ļoti sirsnīgs un skaists.

Pireta Rauda
Kā izglābt mazītīgo mammu
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Pireta Rauda (1971) ir igauņu rakstniece, māksliniece grafiķe un grāmatu ilustratore. Viņa ir sarakstījusi ap 20 un ilustrējusi vairāk nekā 50 grāmatu, un šobrīd ir visvairāk tulkotā igauņu bērnu rakstniece. 2012. gadā Pireta Rauda iekļauta *IBBY* Goda sarakstā kā rakstniece, bet 2018. gadā – kā ilustratore. Viņa ir arī apbalvota ar Igaunijas Baltās Zvaigznes ordeni.

Nodarbība KRUSTVĀRDU MĪKLA

MĒRKIS – veicināt lasītā teksta izpratni, attīstīt logisko domāšanu.

MATERIĀLI: 18. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Izdalīt bērniem darba lapas un aicināt risināt krustvārdus miklu, kas saistīta ar grāmatas notikumiem un personām.
- Nepieciešamības gadījumā atgādināt bērniem, kurš virziens ir "horizontāli" un kurš "vertikāli".

UZDEVUMS AR PAREIZAJĀM ATBILDĒM

M						K
Ā						U
K						S
O						S
P	E	N	Ā	L	I	S
			I		T	
A	L	L	A	N	S	
Ā						O
Č						R
U						
K	Ā	Z	A	S		L
U						E

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā Neris palīdz Sanderam un viņa mammai?
- ◆ Kāpēc Akselu neviens nerēdz un nedzird? Kas palīdz to izmainīt?
- ◆ Vai tu gribētu piedalīties kādā interešu klubā? Kurā?

Sadalīties grupās un uzzīmēt torti, kādu varētu uzcept Sandera mamma. Pafantazēt par tās garšu un dekorējumiem.

Nodarbība SAMAZINĀŠANĀS

MĒRKIS – sekmēt lasītā teksta izpratni, attīstīt prasmi izteikt savu viedokli, rosināt vērtību apzināšanos.

MATERIĀLI: 19. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Apspriest ar bērniem notikumus, kad Sandera mamma samazinās, samazinās un kļūst pavisam maziņa.**

“Patesībā kaut kas savāds ar mammu bija sācis notikt jau agrāk. Tomēr tik ilgi, kamēr viņai, slaukot traukus, vienā laidā krita un pret grīdu sašķīda glāzes, kamēr viņa cukurdozi lika nevis virtuves plauktā, bet saldētavā, kamēr puteņainā ziemas dienā, ārā iedama, aizmirsa mājās šalli un cimdus un man kabatas naudā deva trīs reizes lielāku summu nekā parasti, es vēl nesapratu, ka tam būtu jāpievērš uzmanība. Bet, kad mamma jo dienas jo vairāk saruka, šo dīvainību nepamanīt vairs nebija iespējams.”

- **Izdalīt darba lapu un aicināt bērnus izlasīt trīs citātus, kur atklāti iemesli, kāpēc Sandera mamma samazinās un kā viņa atkal kļūst lielāka.**
- **Pēc citātu izlasīšanas aicināt bērnus atbildēt uz jautājumiem.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc Sandera mamma sāk samazināties?
- ◆ Kādas pārdomas ir Sanderam par mammas samazināšanos?
- ◆ Kā Sandera mammas samazināšanās izmaina viņu ikdienas dzīvi?
- ◆ Kas, tavuprāt, būtu jādara, lai palīdzētu cilvēkam, kurš ir samazinājies?
- ◆ Ko drosmīgu izdara Sandera mamma?
- ◆ Kam un kā palīdz Sandera mamma?
- ◆ Kas notiek, kad Sandera mamma atkal ir savā iepriekšējā izmērā?
- ◆ Kā cilvēku ietekmē viņa pašpārliecinātība, ticība sev?
- ◆ Ja tu pēkšņi būtu kļuvis ļoti mazs, kas būtu tas, kas tev liktu atgūt ticību sev un atkal izaugt lielam?

Izlasīt arī Mihaela de Koka grāmatu “Kā vecmamma vislaik samazinājās”, apspriest, kas kopīgs un atšķirīgs, salīdzinot abas grāmatas.

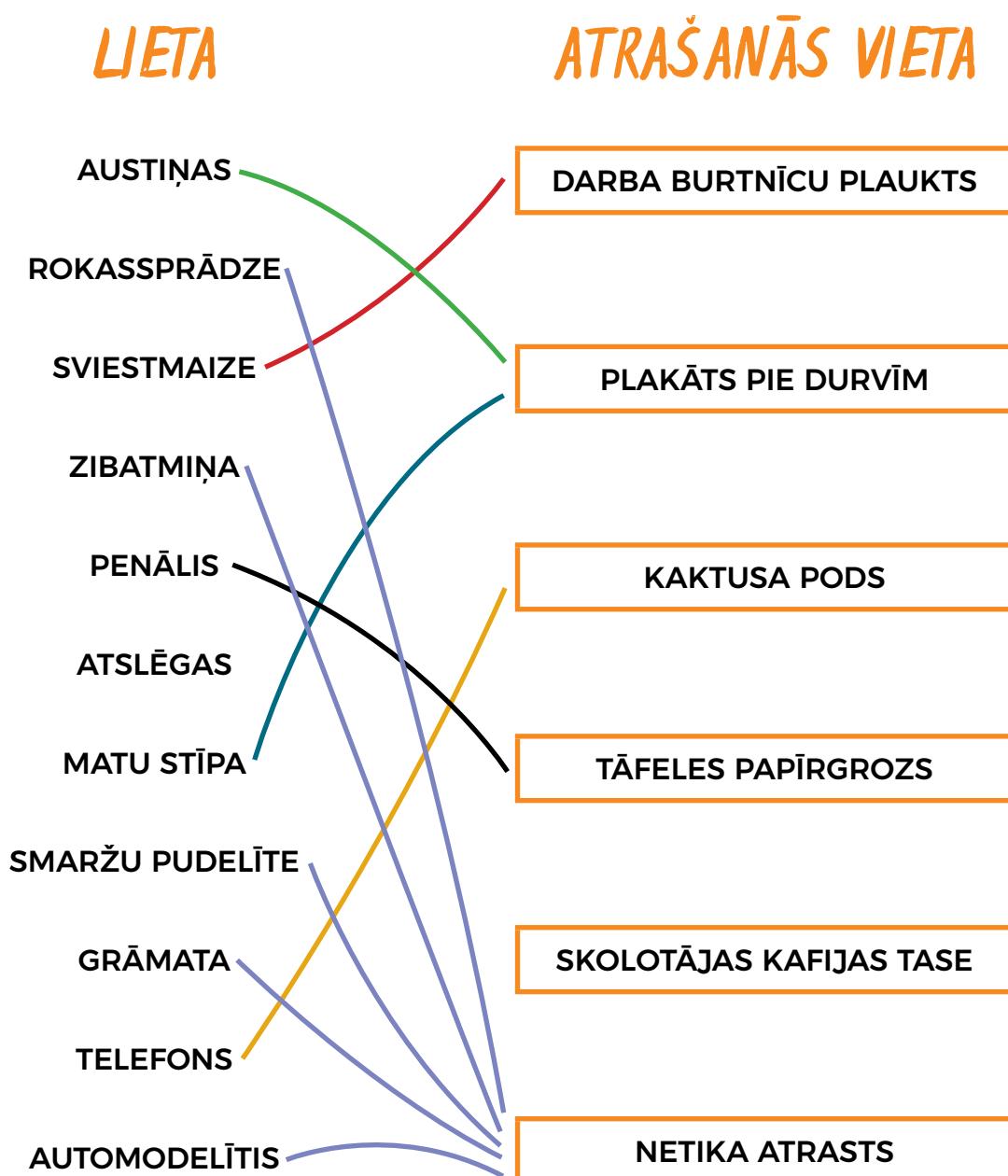
MĒRKIS – sekmēt klausīšanās prasmes un uzmanības attīstību, rosināt empātiju.

MATERIĀLI: 20. darba lapa, P. Raudas grāmata “Kā izglābt mazītiņo mammu”, zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapas un paskaidrot uzdevumu.**
- **Nolasīt fragmentu par dažādu lietu pazušanu no P. Raudas grāmatas “Kā izglābt mazītiņo mammu” 28.-29. lpp.**
- **Aicināt bērnus pēc fragmenta noklausīšanās darba lapā savienot pazudušās lietas attēlu ar vietu, kur tā tiek atrasta.**
- **Nepieciešamības gadījumā nolasīt tekstu otrreiz. Pēc uzdevuma izpildes kopīgi pārbaudīt atbildes.**

UZDEVUMS AR ATRISINĀJUMU

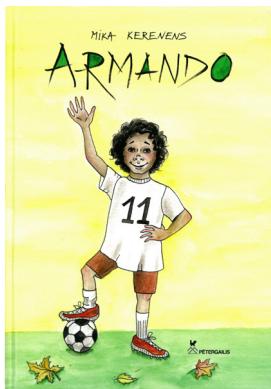

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc Aksels slēpj savu klasesbiedru mantas?
- ◆ Kā, tavuprāt, jūtas Sandera klasesbiedri, kad sāk pazust viņu mantas?
- ◆ Vai tev arī kādreiz ir pazudusi kāda lieta, ko tu pēc tam esi atradis pavisam negaidītā vietā?

Spēle “auksts-karsts”: viens dalībnieks iziet no telpas, pārējie noslēpj kādu priekšmetu. Tad dalībnieku, kurš izgājis, aicina atpakaļ telpā, un viņam jāmeklē noslēptais priekšmets. Pārējie viņam palīdz, sakot “silt”, “siltāks”, “karsts”, ja dalībnieks priekšmetam tuvojas, un “auksts”, “vēss”, ja dalībnieks atrodas tālu vai attālinās no tā.

Mika Kerenens
Armando
Rīga: Pētergailis, 2020.

Mika Kerenens (1973) ir somu-igauņu rakstnieks, dzejnieks un tulkotājs. Vislabāk viņš ir pazīstams kā autors igauņu valodā uzrakstītu bērnu kriminālstāstu sērijai, kurā darbība notiek Supilinnas apkaimē Tartu. 1999. gadā viņš absolvējis Tartu Universitāti, kur studējis dārzniecību un igauņu valodu kā svešvalodu. No 2002. līdz 2006. gadam M. Kerenens bijis Igaunijas institūta Somijā direktors. 2006. gadā viņš atgriezies Igaunijā un šobrīd dzīvo un strādā Tartu. 2011. gadā, nodibinot savu izdevniecību Keropa (Keropää), Mika Kerenens pievēras bērnu grāmatu rakstīšanai.

Nodarbība LITERĀRĀ VARONĀ RAKSTUROJUMS

MĒRKIS – attīstīt prasmi vērtēt teksta saturu, raksturot grāmatas literāro varoni.

MATERIĀLI: 21. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar bērniem, kurš ir stāsta galvenais varonis.**
- **Izdalīt darba lapu un aicināt izpildīt trīs uzdevumus par grāmatas galveno varoni Armando.**
- **Paskaidrot, ka pirmajā uzdevumā ir jāapraksta, kā izskatās Armando, otrajā uzdevumā domu kartē ir jāieraksta Armando rakstura īpašības un trešajā uzdevumā jāuzraksta sava viedoklis par viņu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādi literārie tēli vēl darbojas stāstā?
- ◆ Kā pret Armando sākumā izturas viņa klasesbiedri? Kāpēc?
- ◆ Kā izmainās klasesbiedru attieksme pret Armando?
- ◆ Ko tu gribētu pajautāt Armando, ja būtu tāda iespēja?

Uzzīmēt, kā varētu izskatīties Armando desmit gadus vēlāk.

MĒRKIS – veicināt izpratni par darbu komandā un pašizziņas prasmi.

MATERIĀLI: 22. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt ar bērniem stāsta notikumus, apspriest, kā Kivimes skolā zēni spēlē futbolu.**

“Prīta labākais draugs Jans, zēns ezītī apgrieztiem matiem, spēlēs vienmēr bija pretnieks.

Pēc tām – labākais Prīta draugs. Janam patika gūt vārtus, viņš nevis saspēlējās ar komandas biedriem, bet pieprasīja bumbu:

– Padod! Brīvs. Dod šurp bumbu! Kāpēc nepiespēlē? Neredzi, ka esmu brīvs?”

→ **Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus izpildīt testu par to, vai viņi var būt labi komandas spēlētāji. Paskaidrot, ka katram jautājumam ir trīs atbilžu varianti – “bieži”, “dažreiz”, “reti” un par atbildi “bieži” ir 3 punkti, “dažreiz” – 2 punkti un “reti” – 1 punkts. Beigās ir jāsaskaita punkti kopā un jānoskaidro sava rezultāts.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc zēni negrib spēlēt futbolu ar Armando?
- ◆ Kā jūtas Armando, kad nevar spēlēt futbolu?
- ◆ No kā, tavuprāt, veidojas komanda?
- ◆ Kāpēc ir svarīgi prast sadarboties ar citiem?

Pārrunāt futbola spēles noteikumus un to, kāpēc šajā spēlē komandas darbs ir tik nozīmīgs. Pēc tam sadalīties divās komandās un kopīgi uzspēlēt futbolu sporta zālē, stadionā vai citā piemērotā vietā.

Nodarbība LAIPNI LŪGTI ARGENTĪNĀ!

MĒRKIS – attīstīt prasmi meklēt informāciju un lasīt informatīvus tekstus mācību vajadzībām nepieciešamu faktu iegūšanai, rosināt empātiju.

MATERIĀLI: 23. darba lapa, pildspalva vai zīmulis, krāsainie zīmulji.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Atgādināt faktus, ka Armando ar vecākiem pārcēlies no Argentīnas uz Igauniju, jo viņa tēvs ir argentīnietis, bet mamma – igauniete.**
- **Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus individuāli, pāros vai grupās atrast grāmatās, atlantā vai internetā informāciju par Argentīnu. Paskaidrot, ka uz diviem jautājumiem atbildi var atrast stāstā.**
- **Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi apspriest atbildes.**

UZDEVUMS AR PAREIZAJĀM ATBILDĒM

Kontinents, kurā atrodas Argentīna: **Dienvidamerika**.

Oficiālā valsts valoda: **spāņu valoda**.

Galvaspilsēta: **Buenosairesa**.

Kaimiņvalstis: **Bolīvija, Brazīlija, Čīle, Paragvaja, Urugvaja**.

Valūta: **Argentīnas peso**.

Kuri profesionāli futbolisti no Argentīnas tiek minēti stāstā "Armando"? **Djego Maradona**,

Lionels Mesi.

Kuru argentīniešu deju pēc vārtu guvuma dejo Armando? **Tango**.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Par ko Igaunijā strādā Armando tētis, argentīnietis?
- ◆ Ko par Armando saka viņa futbola komandas pretinieku treneris? Kā tas liek justies Armando?
- ◆ Kā tu domā, vai viegli iejusties un dzīvot citā valstī? Ar kādām grūtībām var saskarties cilvēks?

Armando pēc vārtu gūšanas dejo tango. Noskatīties, kā izskatās tango deja profesionālu dejotāju izpildījumā: <https://www.youtube.com/watch?v=fJQyDhwsEKU> (Tengizs Mosidze, 2 min. 38 sek., video ievietots 2017. gada 29. janvārī).

Kairi Looka
Pīja Prjaņika un bandīti
Rīga: Pētergailis, 2020.

Kairi Looka (1983) Amsterdamas Universitātē Nīderlandē ieguvusi maģistra grādu kā bērnu rehabilitācijas speciāliste, tajā pašā jomā studējusi arī Somijā un Belgijā. Pašlaik viņa strādā akadēmiskajā izdevniecībā, kopš 2012. gada raksta bērnu grāmatas, un jau izdotas septiņas. Viņas grāmatas tulkotas vairākās valodās un katru gadu izpelnījušās dažādas literatūras balvas.

Ulla Sāra (1975) studējusi arhitektūru Tallinas Tehniskajā universitātē, bet vēlāk dizainu Igaunijas Mākslas akadēmijā. Kopš 1993. gada strādā par dizaineri arhitektu birojā. Veidojusi ilustrācijas žurnāliem, pastkartēm, ierakstu vākiem, kalendāriem un mūzikas video. Kopš 2013. gada ilustrē bērnu grāmatas, nu jau to ir vairāk nekā desmit. Viņas ilustrācijas ir novērtētas ar vairākām balvām, 2014. gadā viņas ilustrētā grāmata iekļauta Starptautiskajā bērnu un jauniešu literatūras katalogā *The White Ravens*, bet 2018. gadā nominēta Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai.

Nodarbība AČGĀRNIE STĀSTI

MĒRKIS – veicināt radošo pašizpausmi, sacerot un uzrakstot stāstus.

MATERIĀLI: 24. darba lapa, šķēres, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sadalīt bērnus vairākās grupās, vēlams, ka katrā grupā būtu četri bērni, minimālais skaits – divi bērni.**
- **Katrai grupai iedot darba lapu, šķēres un pildspalvas.**
- **Lūgt, lai katra grupa izvēlas vienu no dotajiem attēliem.**
- **Pārliecināties, ka grupas ir izvēlējušās atšķirīgus attēlus, bet, ja izvēlēti vienādi, tad organizēt attēlu izlozi, lai katrai grupai būtu cits attēls.**
- **Paskaidrot uzdevumu: darba lapā redzamie attēli ir saistīti ar lasīto stāstu, bet bērnu uzdevums ir izdomāt pašiem savu stāstu, kas nav saistīts ar lasīto; aplūkojot attēlu, izdomāt pašiem savus tēlus un notikumus, balstoties uz attēlā redzamo ainu.**
- **Aicināt katu grupu sagriezt tabulu pa dotajām līnijām un katram paņemt vienu no četrām daļām (ja mazāks bērnu skaits, katrs paņem divas daļas).**
- **Aicināt katu bez iepriekšējas apspriešanās rakstiski atbildēt uz jautājumu stāstījuma veidā (paplašinātos teikumos), aprakstot attēlā redzamo situāciju.**
- **Aicināt grupas ietvaros pēc kārtas skaļi nolasīt uzrakstīto.**

→ **Lai grupas ietvaros veidotos vienots stāstījums, saistīt teikumus ar vārdiem** un, tad, tai pašā laikā, kad, šoreiz, bet, tomēr, arī.

→ **Kopīgi pārrunāt katru uzrakstīto stāstu:**

- ◆ vai tas ir saprotams,
- ◆ vai var veidoties kopīgs stāstījums no četrām atsevišķi rakstītām daļām,
- ◆ vai iespējams izveidot vienotu stāstījumu, savienojot visus attēlus kopā,
- ◆ kāds stāsts sanāktu, ja nesāktu ar kas, bet *kāpēc, kur* vai *ko*,
- ◆ vai stāstu var uzrakstīt vairāki bērni kopā, nesaskanojot, ko rakstīs,
- ◆ kāds būtu stāsts, ja iepriekš varētu pārrunāt, ko rakstīs katrs no grupas dalībniekiem,
- ◆ vai grūti būt rakstniekam, ja nevar rakstīt, par ko grib, bet jāapraksta dotā attēlā redzamās personas un notikumi.

→ **Izveidot savu stāstu galeriju.**

Pārveidojiet stāstu “Pija Prjaņika un bandīti”, radot jaunus tā variantus ar jūsu stāstu elementiem.

Nodarbība JAUTĀ UN ATBILDI

MĒRKIS – pilnveidot prasmi izteikt un pamatot savu viedokli.

MATERIĀLI: 25. darba lapa – jautājumu kartītes, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sasēdināt bērnus aplī.**
- **Sagriezt 25. darba lapu, lai veidotos piecas kartītes.**
- **Salikt kartītes apļa vidū, lai nevar redzēt, kas uz tām rakstīts.**
- **Izlozēt, kurš bērns būs pirmais, kas izvēlēsies kartīti.**
- **Aicināt bērnu izvilkkt kartīti un skaļi nolasīt uz tās uzrakstīto stāsta situāciju.**
- **Bērnu, kas izvilcis kartīti, aicināt atbildēt uz jautājumiem:**
- ◆ ko tu domā par šo situāciju;
 - ◆ kā tu justos, ja to piedzīvotu;
 - ◆ kā tu rīkotos;
 - ◆ ko tu ieteiktu šādā situācijā?
- **Aicināt pārējos bērnus izteikt savu viedokli (individuāli vai visai grupai kopā) par kartītē aprakstīto situāciju un lūgt komentēt iepriekšējā bērna teikto, rosinot to ar jautājumiem:**
- ◆ vai tu piekrīti iepriekš teiktajam,
 - ◆ kā tu justos, ja piedzīvotu kaut ko līdzīgu,
 - ◆ kā tu rīkotos šādā situācijā,
 - ◆ ko tu ieteiktu darīt?

- **Kad jautājums ir apspriests, aicināt nākamo dalībnieku ņemt nākamo kartīti un atbildēt uz jautājumiem, un pēc tam lūgt pārējos kometēt kartītē rakstīto un dalībnieka teikto.**
- **Tādā veidā pārrunāt visās kartītēs minētās situācijas.**

UZDEVUMA APRAKSTS

- ◆ Kas ir ģimene un kāda ir tās nozīme mūsu dzīvēs?
- ◆ Vai viegli būt atšķirīgam?
- ◆ Vai mums ir tiesības iejaukties citu cilvēku privātajā dzīvē?
- ◆ Ko nozīmē būt pieklājīgam un ko labāk nedarīt?
- ◆ Vai vienmēr viss ir tik vienkārši kā izskatās?
- ◆ Vai cilvēks var būt tikai daļēji vainīgs, ja izdara ko sliktu?

Halina Vdovičenko

36 un 6 kakī

Rīga: Latvijas Mediji, 2020.

Ukraiņu rakstniece **Halina Vdovičenko** (1959) ir dzimus Lapzemē. Studējusi žurnālistiku un paralēli pievērsusies rakstniecībai. Tapuši daudzi nozīmīgi darbi pieaugušajiem, bet bērniem sākusi rakstīt pirms 10 gadiem. Šis ir viņas pirmais stāsts, kurš tulkots latviski. Jautrajam stāstam par kakiem ir arī turpinājums "36 un 6 kakī – detektīvi", kuru Latvijas lasītāji vēl gaida.

Grāmatas izteiksmīgās ilustrācijas veidojusi māksliniece **Natalka Hajda**. Viņa studē animāciju ASV Savannas Mākslas un dizaina koledžā, ilustrē bērnu un jauniešu grāmatas, veido bērnu žurnālus.

Nodarbība LABIRINTS

MĒRKIS – sekmēt lasītā teksta izpratni, pilnveidot zināšanas par literāra darba elementiem (sižetu, tēliem), sekmēt prasmi vērtēt teksta saturu un izmantot tekstā gūto informāciju.

MATERIĀLI: 26. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopīgi pārrunāt literārā darba sižetu.**
- **Aicināt bērnus pastāstīt par, viņuprāt, interesantākajiem notikumiem.**
- **Izdalīt katram nodarbības dalībniekam 26. darba lapu un aicināt patstāvīgi to aizpildīt.**

Atbildes: 42 kakī → Metāla durvis → Kutuzovs → Baronese → Krepas kundzes mazdēls Stass → ar Rokenrolu → 36+6kakī

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai kakī ir gudri dzīvnieki?
- ◆ Vai kakī ir labi spēļu biedri?
- ◆ Kas liecina, ka kakī labāk atstāt mierā?
- ◆ Ko tavam kakim vislabāk patīk darīt?

Izgatavot kādu rotaļlietu, kas piemērota kakiem, un nosūtīt uz kādu dzīvnieku patversmi.

MĒRKIS – pilnveidot prasmi izmantot tekstā gūto informāciju, attīstīt logisko domāšanu un uzmanību.

MATERIĀLI: 27. darba lapa, zīmulis, dzēšgumija.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapas un aicināt vērigi izlasīt norādījumus.**
- **Atrisināt rēbusu. (Ktrs nodarbības dalībnieks uzdevumu veic patstāvīgi.)**

Rēbusa atminējums: BARONESE

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādas īpašības cilvēkam nepieciešamas, lai labi iepazītu kaķus?
- ◆ Kā var sadraudzēties ar kaķiem?
- ◆ Kāpēc kaķiem ir jābūt vēriņiem?

Noskatīties raidījumu “Ķepa uz sirds” un pārrunāt iespaidus.

Nodarbība KAKOTĀJS

MĒRKIS – sekmēt prasmi izmantot tekstā gūto informāciju.

MATERIĀLI: 28. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izgriezt un sagatavot kartīšu komplektu. Tajā ir iekļautas 18 kartītes, uz kurām attēloti galvenie varoņi – kaķi. Spēles uzdevums ir atrast saderīgos pārus un pārrunāt to rakstura īpašības.**
- **Izlikt kartītes uz galda sajauktā kārtībā ar attēliem uz leju.**
- **Aicināt spēles dalībniekus pēc kārtas atklāt divas kartītes. Ja attēli veido pāri, spēlētājs paņem abas kartītes sev. Ja nav, kartītes tiek atliktas atpakaļ tajās pašās vietās ar attēliem uz leju. Turpina nākamais spēles dalībnieks.**
- **Kad atrod pāri, ir jāraksturo attēlos redzamie kaķi, atbildot uz jautājumiem.**
 - ◆ Kā sauc attēlos redzamos kaķus?
 - ◆ Kāpēc viņiem ir tādi vārdi?
 - ◆ Kādas ir viņu rakstura īpašības?
- **Ja kāds kaķu pāri nevar raksturot, tad to var darīt nākamais dalībnieks, bet viena kartīte no pāra jāatdod viņam.**
- **Uzvar spēlētājs, kuram visvairāk kartīšu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

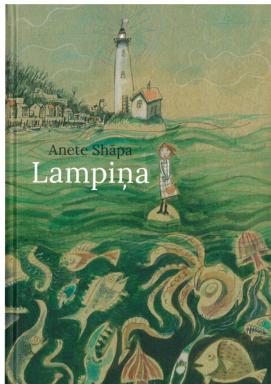
- ◆ Nosauc kaķu labās īpašības!
- ◆ Kā kaķi palīdz cilvēkiem?

Kopīgi noskatīties Rozes Stiebras animācijas filmu “Kakīša dzirnavas” (<https://www.filmas.lv/movie/1199/>). Nodarbības vadītājam iepriekš jāsazinās ar portālu “filmas.lv”, lai iegūtu autorizācijas datus. Otra iespēja - noklausīties pasakas audioierakstu (<https://www.youtube.com/watch?v=t30quv7oZQs>).

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2021

11+ vecuma grupas grāmatas

Anete Shāpa

Lampiņa

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2020.

Anete Shāpa (1965) ir ievērojama nīderlandiešu bērnu grāmatu ilustratore. Viņa beigusi Kampenes Mākslas skolu un Karalisko mākslas akadēmiju Hāgā, grāmatu mākslā strādā kopš 1988. gada un ir ilustrējusi ap divsmit grāmatu, tostarp Astridas Lindgrēnes, Kristīnes Nestlingeres, Žaka Frīnsa un citu pasaулslavenu rakstnieku darbus. Ar romānu "Lampiņa" ("Lampje", 2017) viņa spoži debitē arī rakstniecībā. Grāmata, kurai viņa ir zīmējusi arī ilustrācijas, šobrīd jau tulkota angļu, vācu, franču un vairākās citās valodās un saņēmusi vairākas nozīmīgas Nīderlandes literārās balvas, ieskaitot "Zelta grifeli" (Gouden Griffel) kā labākais bērnu romāns. Romāna angļu tulkojums nominēts Kārnegija medaļai, kas ir prestiža britu literatūras balva. Nīderlandē "Lampiņas" dramatizējums izrādīts teātrī, pēc tās motīviem plānots veidot televīzijas seriālu.

Nodarbība PAZĪSTI ROMĀNA PERSONAS

MĒRKIS – pilnveidot prasmi uztvert un analizēt lasītā teksta saturu, paplašināt zināšanas par literāra darba tēliem.

MATERIĀLI: 29. un 30. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt, ka var lasīt gan vērīgi, gan ātri un virspusīgi un ka tas atkarīgs no vajadzības, laika ierobežojumiem un lasītprieka. Aicināt padomāt, kāda nozīme literārā darbā ir detaļām.**
- **Atgādināt, kādas personas darbojas grāmatā: Augsts Vātermans (Lampiņas tēvs), Emīlija (Lampiņa), Emīlija (māte), Edvards (Zīvs, nāra), Marta (kalpone), Lennijs (Martas dēls), Niks (strādnieks), Amālijas jaunkundze (skolotāja), Admirālis (Edvarda tēvs), Rozenhauta kungs (veikalnieks), Rozenhauta kundze (veikalnieka sieva), Eifs (sargs, kurš gadatirgū iekasē naudu), Nāra (māte), Nāra (tante), Buks (jūras laupītāju kuģa kapteinis).**

- **Aicināt pārbaudīt, cik ktrs ir bijis vērīgs lasītājs, atminot personas, uz kurām attiecas teksta fragmenti 29. un 30. darba lapā.**

◆ **Uz kuru personu attiecas teksta fragments? Atbildes.**

Viņš velkas augšā, lēkdamas uz savas veselās kājas, sešdesmit vienu pakāpienu augšā uz bākas laternu. Arī tur viņas nav, toties vējš viņu gandrīz pārpūš pāri margām.	Augusts Vātermans
Ar trīcošām rokām .. atskrūvē tintes pudelīti un notupstas pie zemā galdiņa. Es to varu, viņa domā. Es to esmu iemācījusies. Varbūt tieši tāpēc. Viņa iemērc spalvu tintē, uz papīra uzreiz parādās traips.	Emīlija – Lampiņa
Es piedero pati sev, viņa teica un palīdzēja tikt savam vīram lejā pa trapu, pāri piestātnei, pāri ceļam.	Emīlija – māte
.. nekad tā nedara, ja viņai nav naudas, viņš vienkārši visu pieraksta. Un reizēm pat slepus kaut ko atstāj nepierakstītu.	Rozenhauta kungs
.. nekad neklausa savu vīru un nedara to arī šoreiz. Viņai tas ir jāzina. Viņa grib rīt veikalā par to pastāstīt, un “kaut kas noslēpumains zem segas” nav nekāds stāsts.	Rozenhauta kundze
Patiesībā tā ir pavisam parasta lieta, ka bērns tavā vecumā kaut kur strādā. Vai tā nav? Turklat es parūpējos, lai tev reizi mēnesī ir viena brīva trešdienas pēcpusdiena.	Amālijas jaunkundze
Kalsns vīrs lielā ādas jakā. Neko neteikdams, viņš attaisa vārtus un, līdzko abas iegājušas iekšā, tos, atslēgai nočīkstot, atkal aizslēdz.	Niks
.. staigā purpinādama šurpu turpu. Pēkšņi viņas virtuvē ir kaut kāds bērns. [...] Un nu pēkšņi šis bālais bērns ar zilo vaigu un savu spilvendrānu.	Marta
Puisis ir krietni garāks par māti, taču veras apkārt gluži kā bērns. Uz viņa vaigiem jau ir bārdas rugāji, bet viņš ir briesmīgi kautrīgs un neuzdrīkstas meiteni pat uzlūkot.	Lennijs
Kas norisinās .. prātā? Neviens to nezina, jo viņš nemāk runāt. Taču dažas lietas viņš saprot – griezt, šķakstīties, sunji, mīlie sunji, mīlā mamma. Un kopš pāris dienām arī: mīlā meitene. Kas viņam reizēm palīdz. Kas viņu reizēm noglāsta.	Lennijs
Viņš ir pieradis būt viens, taču šoreiz viņš ir viens jau ļoti, ļoti ilgi. Tagad ūdens tik tiešām ir beidzies. Ēdamais jau sen, taču tas vairs nešķiet briesmīgi, briesmīgākais ir sausums, nē, briesmīgākais ir tas, ka viņu aizmirsuši.	Edvards jeb Zīvs
Viņš vingrinās, zils palikdams, viņš apjož sev apkārt korsetes siksnes, traušas augšā uz staigājamā tiltiņa un sasprindzina muskuļus, kliedz uz tiem, ka tiem jābūt stipriem, ka tiem nav ko činkstēt, ka tiem viņu tagad vienkārši jānes! Taču tas iet tik gausi, tik gausi, ka patiesībā neiet nemaz.	Edvards jeb Zīvs
Aiz kases lodziņa, galvu atbalstījis rokās, stāv ārkārtīgi resns vīrs un aizsmakušā balsī vienaldzīgi klaigā: – Briesmoņi un izdzimumi. [...] Tikai ceturtdaļdālderi. Viņam ir viena dīvaina acs un tetovējumiem noklātas rokas.	Eifs
.. seja iznirst no alģu mākuļa un piespiežas pie stikla. Zaljie mati izplešas ūdenī, lielās melnās acis, šķiet, kaut ko meklē – un atrod Zivi. [...] viņa pievirzās vēl tuvāk, viņas deguns, mute un valgi klūst bāli un plakani. No mutes iznāk strūkliņa burbuļu.	Nāra – tante

Viņa bija... Protams, ka viņa bija skaista. Neierasti skaista, ar zāļiem matiem un visu citu, un ļoti dīvainām acīm. Taču skaista. Mums visiem viņa ne pārāk patika. Dīvaina cilts. Arī pretdabiska. [...] viņa pati neko daudz neteica. Patiesībā neko.	Nāra – māte
.. atbild sveicienam, stalti izslējies kā vienmēr. Tas viņam nākas grūtāk nekā agrāk. Tie kļūst stīvi, viņa vecie kauli, taču kauliem vēl nekad nav bijis teikšanas un nav arī tagad.	Admirālis
Es to vienkārši nevaru pieņemt. Tas nav iespējams. Un es te sēžu, visu laiku aiz greizsirdības vai pušu plīsdams, ka tev viss iet no rokas. Ka tev ir gan viņa, gan viegls darbelis krastā un vēl arī bērns. Bija taču arī bērns?	Buks

◆ **Kura persona uzrunā Lampiņu? Atbildes.**

Lampiņ? Lampiņkurtuesi? Lampiņgaismajau iedegta?	Tēvs Augusts
Tas, ko bērns grib, ne vienmēr viņam ir tas labākais.	Amālijas jaunkundze
Gar to, kas šeit notiek, nevienam nav nekādas daļas.. Turies pa gabalu.	Melnā nama žogs
Neskaties uz mani ar tām savām stirnas acīm! Es saku – nē, neviens tur neiet. Durvis ir aizslēgtas, un atslēga ir pazudusi.	Marta
Varbūt man tevi iemācīt lasīt? Tas tiešām ir vieglāk par vieglu.	Edvards jeb Zivs
Vai tu prātu esi zaudējusi? Tūlīt pat nāc lejā! Nē! Nedari to, paliec uz vietas! Paliec karājamies, citādi vēl ko salauzīsi!	Amālijas jaunkundze
Ja tu kādreiz gribi tikt prom, tad vienkārši paņem tās [atslēgas] no galda nika namiņa.	Niks
Ak, bērns, cik jauki tevi redzēt! Es par tevi tik daudz esmu domājis! Kā tev iet?	Rozenhauta kungs
Nu, saki viens cilvēk! Redz, kur viņa ir! Gadatirgū!	Rozenhauta kundze
Dumjais bērns! Muļķe tāda! Es varu iekost, ja kas, es varu tevi vienkārši nokost!	Edvards jeb Zivs
Es jau domāju, ka tu kaut ko tais savos ratiņos iemānīji iekšā. Viltīgi, māsiņ, bet .. ir vēl viltīgāks. [...] Ak, māsiņ, [...] Nu ko, pārdomāji? Atnāci tomēr pēc tās bučas?	Eifs
Kas tu tāda esi? Un kāda joda pēc tu te jaucies iekšā?	Admirālis
Nejaukais bērns! Eu! Varētu mazliet pacīnīties pretī. Netupi taču tā!	Vētra
Pie joda! Sasodīts! Cik ļoti tu līdzinies viņai! Tu līdzinies Em. Savai mātei. Tev vienīgi melnu matu vietā ir rudi, citādi es varētu nodomāt, ka esmu dabūjis viņu atpakaļ.	Buks

Nodarbība VĒRTĒSIM GRĀMATU

MĒRKIS – sekmēt prasmi kritiski vērtēt teksta saturu.

MATERIĀLI: 31. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt, kāpēc ir nepieciešams vērtēt literāros darbus. Vai lasāmvielas izvēlē palīdz grāmatas vērtējums, ko izteikuši citi?**

→ **Aicināt vērtēt izlasīto grāmatu, iesaistoties klusajā diskusijā.**

Diskusiju iespējams veikt divējādi.

- 1) Dalībnieki strādā grupās (ieteicams ne vairāk kā 4 cilvēki). Katrai grupai iedota darba lapa ar viedokļiem par lasīto romānu. Dalībnieki klusējot iepazīstas ar tiem un turpina, rakstot savu viedokli.
- 2) Telpā brīvi izvietotas A3 formāta lapas, uz kurām lasāmi vai nu dažādi viedokļi (skat. darba lapā), vai romāna "Lampiņa" citāti. Dalībnieki brīvi pārvietojas pa telpu, lasa citātus un komentārus un pieraksta klāt savu viedokli. Arī šajā gadījumā svarīgi ir vienoties par darba kārtību, piemēram, cik daudz laika tiks veltīts komentēšanai, cik komentāru jāieraksta, kā pierakstīt komentāra autoru utt.

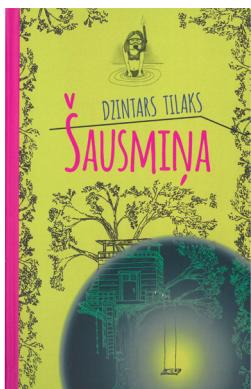
Pirms diskusijas jāvienojas, ka šoreiz diskusijā var iesaistīties tikai rakstiski un telpā drīkst būt dzirdams tikai pildspalvas pieskāriena troksnis. Jāpārrunā komentēšanas etikete un jāvienojas par principiem, kuri jāievēro komentējot, piemēram, komentārs nav anonīms, komentārs nedrīkst būt aizskarošs utt.

CITĀTI (tos iespējams variēt, mainīt, palielināt skaitu utt.)

Vaina ir kā iepuvusi ola, ko mētā šurpu turpu, no vienām rokām nākamajās, aizvien tālāk un tālāk. Neviens to negrib uzķert, neviens negrib dabūt to riebeklību sev virsū. (27. lpp.)	Bet vai dzīve jebkad ir taisnīga? (79. lpp.)
Vīri neraud, to taču tu zini. (87. lpp.)	Sākt jau sākam mēs visi ..., taču dzīvē no svara ir tikai tas, ko mēs pa īstam novēdam līdz galam, vai ne tā? (146. lpp.)
Rakstīšana ir brīnumaina lieta. (195. lpp.)	Godīgums ir dārga manta. (211. lpp.)
Gars stiprāks par miesu. (265. lpp.)	Un beidzot viņš kaut kur iederas. (206. lpp.)
- Vari gan, - saka Zīvs. - Tu esi taisīta no tā koka. No lietaskoka. - No koka? - Lampiņa dreb. - No koka? - No varoņkoka. - Viņš vēl stiprāk apskauj viņas kaklu. Brīdi viņi skatās viens otrā. (289. lpp.)	[Kāds] ir izlasījis visas grāmatas un tātad zina visu, bet patiesībā arī - vēl nezina neko. (312. lpp.)
Dažreiz, kad kāds ilgu laiku kaut ko ļoti, ļoti ir vēlējies un tad beidzot to dabū, iestājas tāds kā klusums, kurā neviens nezina, ko iesākt. (315. lpp.)	

Pēc diskusijas beigām dalībnieki grupās iepazīstas ar komentāriem kādā no darba lapām, raksta secinājumus un iepazīstina ar tiem pārējos diskusijas dalībniekus, reflektē par iegūto literārā darba vērtēšanas pieredzi.

Dzintars Tilaks
Šausmiņa
Zvaigzne ABC, 2020.

Rakstnieks un žurnālists **Dzintars Tilaks** (1957) raksta gan pieaugušajiem, gan bērniem. Līdz šim izdotas 15 viņa grāmatas, no tām "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" dalībniekiem ir pazīstama "Papus Tru", kas 2020. gadā 9+ vecuma grupā ieguva 1. vietu. Tāpat bērnu un pusaudžu vidū populāri ir stāsti "Čomiņš", "Labo blēņu vasara" un "Piedzīvojumu meistari".

Nodarbība TAS, KO ES IEMĀCĪJOS

MĒRKIS – veicināt teksta izpratni, sekmēt vērtību apzināšanos.

MATERIĀLI: 32. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt stāsta notikumus, akcentēt to, ka Šarlote Ausma vasarā iemācījās dažādas lietas: "Omulīgi iekārtojusies pie mājiņas loga, Šausmiņa atvēra dienasgrāmatu un, brīdi domīgi vērusies tukšajā lapā, sāka rakstīt:**

Tā. Vasarai beigas. Žēl, bet tur neko nevar darīt. Arī rudenī un ziemā var dzīvot. Vasara bija izdevusies, jo es daudz ko iemācījos."

→ **Izdalīt darba lapu un aicināt jauniešus iepazīties ar sarakstu, ko Šarlote Ausma ieraksta savā dienasgrāmatā, uzskaitot, ko viņa vasarā iemācījusies. Paskaidrot, ka zem katra ieraksta brīvi saviem vārdiem jāuzraksta, kuri notikumi veicina Šarloti Ausmu iemācīties minētās lietas, kā arī kurš viņai to iemāca.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā, tavuprāt, jaunās prasmes var palīdzēt Šausmiņai turpmākajā dzīvē?
- ◆ Vai iemācīties kaut ko jaunu ir grūti? Kāpēc?
- ◆ Kāpēc nevajag padoties, kad jaunais uzreiz neizdodas?
- ◆ Ko jaunu tu esi iemācījies pēdējā laikā?

Kopīgi apspriest, ko katrs vēl gribētu iemācīties tuvākajā laikā.

MĒRKIS – sekmēt teksta izpratni, rosināt empātiju.

MATERIĀLI: 33. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt stāstā pieminētās problēmas, ar ko saskaras Šarlote Ausma: "Šarlotei Ausmai ir divi vārdi un divas lielas problēmas – mazais augums un matemātika. Ja ar matemātiku vēl kaut kā varētu "cīnīties", tad stiepšanās garumā ir daudz sarežģītāka."**
- **Izdalīt darba lapu un aicināt jauniešus individuāli, pāros vai grupās atbildēt uz jautājumiem, aizpildot tabulas. Pēc tam kopīgi pārrunāt atbildes.**
- **Rosināt uz sarunu par cilvēku mazajām nepilnībām, kā viņi par tām uztraucas, mēģina atrisināt, sasniedz savus mērķus un sapņus, neskatoties ne uz ko: "Mūsu mazās nepilnības... Tās dažkārt mūs padara ievainojamus un neaizsargātus, jo par tām neviļus nākas domāt gandrīz vienmēr. Vai vērts uztraukties par to, ka esam atšķirīgi? Arī Šausmiņa domā, uztraucas un meklē risinājumus, taču... galu galā tas kļūst smiekīgi un, iespējams, gluži lieki."**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Ko tu gribētu pateikt Šarlotei Ausmai par viņas problēmām?
- ◆ Kurš notikums, tavuprāt, atstāja uz Šausmiņu vislielāko iespaidu?
- ◆ Cik svarīga, tavuprāt, cilvēkam ir pašpārliecinātība?

Kopīgi izdomāt, par ko Šarlote Ausma nākotnē varētu kļūt.

Nodarbība MĀJA KOKĀ

MĒRKIS – attīstīt informācijas meklēšanas prasmes, veicināt radošo pašizpausmi, iztēlojoties un plānojot savu māju.

MATERIĀLI: 34. darba lapa, pildspalva vai zīmulis, krāsainie zīmulji.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt grāmatas notikumus, pievēršot uzmanību, kā tiek uzbūvēta Šarlotes Ausmas māja kokā, kā notiek tās plānošana un celtniecība. Pārrunāt, kādas ir mājas kokā, kas tajās dzīvo, kāds ir to pielietojums.**
- ◆ Māja kokā ir platforma vai ēka, kas uzbūvēta ap, starp vai blakus vienam vai vairākiem nobriedušu koku stumbriem vai zariem, atrodoties virs zemes līmeņa. Māju kokā var izmantot atpūtai, darba vietai, dzīvesvietai, satikšanās vietai vai dzīvnieku novērošanai.
- ◆ Koka platformu vai ligzdu kā patvēruma no briesmām uz zemes veidošana ir visu lielo pērtīku ieradums, un to, iespējams, ir mantojuši cilvēki.
- ◆ Pat mūsdienās koku mājas būvē daļa pamatiēdzīvotāju dažās tropu teritorijās, lai izvairītos no briesmām uz zemes. Piemēram, lielākā daļa korovaju klanu dzīvo mājinās kokos, kas

atrodas līdz 40 metriem virs zemes, lai pasargātu sevi no kaimiņu galvu mednieku ciltēm uzbrukumiem.

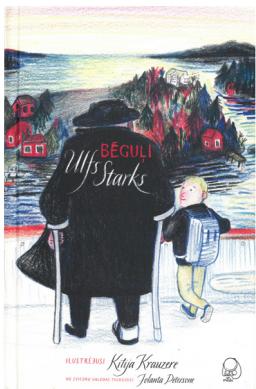
- ◆ Kopš 1990-to gadu vidus ASV un dažās Eiropas valstīs pieaugusi atpūtas namiņu kokos popularitāte. Tas ir saistīts ar lielākiem ienākumiem, uzlabotām būvniecības tehnoloģijām, zinātniskiem pētījumiem par drošu ēku būvniecību un pastiprinātu interesi par vides jautājumiem, jo īpaši ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu, ekoloģiskiem risinājumiem. Tas savukārt ir radījis pieprasījumu pēc uzņēmumiem, kas aptver dažāda veida ēku projektēšanas darbus.
- **Izdalīt darba lapas un paskaidrot uzdevuma būtību. Plānojot savu māju kokā, aicināt jauniešus izmantot interneta resursus, apskatīt dažādas mājas kokos. Pārrunāt dažādus pielietojuma un izvietojuma variantus.**
 - ◆ Mājas kokā pielietojums – kādam nolūkam māja kokā paredzēta. Piemēram, tā var būt vieta, kur vienkārši satikties ar draugiem, mācīties vai rīkot pasākumus, tā var būt kāda interešu kluba pulcēšanās vieta.
 - ◆ Mājas kokā atrašanās vieta – piemēram, kokā netālu no mājām, mežā vai pie jūras.
 - ◆ Koks vai koki, uz kura tiks celta māja, – tas var būt ozols, kļava, ābele vai kāds cits koks. Aiciniet pameklēt informāciju par dažādiem kokiem, lai jaunieši varētu veiksmīgāk vizualizēt savu māju kokā.
- **Aicināt jauniešus pastāstīt par savu māju kokā citiem.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Ko Šarlote Ausma dara savā mājā kokā?
- ◆ Kurus cilvēkus Šarlote Ausma uzaicina savā mājā kokā?
- ◆ Vai tu gribētu sev māju kokā? Kāpēc?

Noskatīties video par māju kokā, kuras dizains tika veidots, iedvesmojoties no bišu stropa: <https://www.youtube.com/watch?v=GFacOZiWapg> [Animal Planet, 2 min. 33 sek.]. Kopīgi pārrunāt, kas ir interesants tieši šai mājai kokā, kas patīk vai nepatīk.

Ulfs Starks
Bēguļi
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Ulfs Starks (1944–2017) ir viens no mūsdieni zviedru bērnu un pusaudžu literatūras nozīmīgākajiem autoriem, sarakstījis ap 100 grāmatu bērniem un jauniešiem, vairākus filmu scenārijus, saņēmis daudz balvu un nomināciju. Viņa grāmatas tulkotas vairāk nekā 30 valodās.

Grāmatu ilustrējusi **Kitija Krauzere** (1970), grāmatu māksliniece un arī rakstniece. Viņa dzimusi Briselē angļu-zviedru ģimenē, augusi un skolojusies franču valodas vidē. Kopumā iznākušas ap 40 grāmatas, kas tulkotas vairāk nekā 20 valodās visā pasaulē. Krauzere ieguvusи daudz apbalvojumu Eiropā, tai skaitā Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu.

Nodarbība TĀDI ESAM

MĒRKIS – veicināt sociālo prasmju attīstību, rosināt empātiju un vērtību apzināšanos.

MATERIĀLI: liela formāta balta lapa vai tāfele, flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt cilvēka dzīves gājumu – dzimšanu, pieaugšanu un novecošanu.**
- **Noskaidrot, kuriem no nodarbības dalībniekiem ir dzīvi vecvecāki, kuriem tie ir tikai atmiņās.**
- **Pārrunāt lasīto Ulfa Starka stāstu "Bēguļi", kopīgi atcerēties vectēva rakstura īpašības un pierakstīt tās uz tāfeles.**
- **Turpinot sarunu, jautāt nodarbības dalībniekiem, kuru vectēviem vai vecvectēviem arī tādas īpašības piemīt. Aicināt pastāstīt par situācijām vai atgadījumiem, kuros šīs īpašības izpaužas.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Nosauc dažus iemeslus, kuru dēļ tev vai taviem vecākiem, vai taviem draugiem var būt slikts garastāvoklis.
- ◆ Nosauc dažus veidus, kā cilvēkus var iepriecināt, lai uzlabotu viņu noskanojumu.

Ieteikums noskatīties animācijas filmu "Prāta spēles" (<https://www.youtube.com/watch?v=AUmvel8Cuy0>) par cilvēku piecām emocijām.

MĒRKIS – sekmēt radošo pašizpausmi, sacerot stāstu un veidojot grāmatu.

MATERIĀLI: 35. darba lapa, zīmēšanas bloks, krāsainie zīmuļi, skavotājs vai liela adata un rupjš diegs.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt dalībniekus, saliekot kopā vairākas pārlocītas papīra lapas un vidū tās saskavojot vai sašujot, izveidot savu grāmatiņu, kurā taps viņa stāsts par Vectēvu.**
- **Aicināt katru dalībnieku izvēlēties sava stāsta pirmo teikumu (35. darba lapa).**
- **Aicināt dalībnieku ierakstīt šo teikumu savas grāmatas pirmajā lapā un turpināt stāstu pašam, katrā lapā ierakstot vienu teikumu un veidojot atbilstošu ilustrāciju.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kurus bērnu grāmatu ilustratorus tu zini?
- ◆ Kāda nozīme, tavuprāt, grāmatā ir ilustrācijām?
- ◆ Kā tu domā, vai ilustrācijas palīdz labāk iztēloties un uztvert grāmatas saturu?

 Iespēja piedalīties mākslinieces Lotes Vilma Vitiņas virtuālajā meistarklasē (https://www.youtube.com/watch?v=KNQQO7T1_Jk).

Nodarbība PASTĀSTI!

MĒRKIS – veicināt lasītā teksta izpratni, attīstīt prasmi izteikties un argumentēt.

MATERIĀLI: 36. darba lapa, metamie kauliņi.

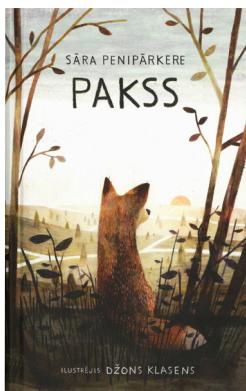
UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt dalībniekus sasēsties apli. Ja ir liela grupa, sadalīt dalībniekus vairākās mazākās grupās.**
- **Katrai grupai izdalīt darba lapu un iedot metamo kauliņu.**
- **Mudināt sākt spēli: grupas dalībnieki pēc kārtas met kauliņu un atbild uz jautājumiem, kuri norādīti darba lapā.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai tev vienmēr ir viegli izteikt savas domas?
- ◆ Kādas pārdomas tevī raisa šis stāsts?
- ◆ Vai, tavuprāt, stāsts “Bēgulī” rosina uz interesantu sarunu?

 Piedāvāt spēlēt stāstu kauliņu spēli “Story Cubes”.

Sāra Penipārkere
Pakss
Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Sāra Penipārkere (1951) ir amerikāņu bērnu grāmatu autore, uzrakstījusi vairāk nekā divdesmit bērnu grāmatu. "Pakss" ir viena no desmit grāmatām, kas 2016. gadā ieklūst Nacionālās grāmatu balvas jauniešu literatūras garajā sarakstā, un 54 nedēļas atrodas *The New York Times* bestselleru sarakstā. Vairāk informācijas var atrast vietnēs <http://www.sarapennypacker.com/pennypacker-books.htm> un https://twitter.com/sarapennypacker?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor.

Džons Klasens (1981), ilustrators, dzimis un audzis Kanādā pie Niagāras ūdenskrituma, tagad dzīvo Losandželosā. Kā ilustrators strādājis arī pie animācijas spēlfilmām un mūzikas videoklipiem. Kā bilžu mākslinieks debitējis ar filmu "*I Want My Hat Back*", kopš tā laika saņēmis daudzus apbalvojumus, starp tiem Kaldekota un Keitas Grīnevejas medaļas. Vairāk informācijas var atrast vietnē <https://twitter.com/burstofbeaden>.

Nodarbība IZDOMĀ STĀSTAM PAR PAKSU NOBEIGUMU

MĒRKIS – sekmēt prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, veicināt radošo pašizpausmi, sacerot sižeta turpinājumu.

MATERIĀLI: baltas papīra lapas, pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt literārās pasakas saturu, galveno personu rīcību, dabas tēlojuma nozīmi, uzdot jautājumus, piemēram, kādi notikumi risinās stāstā, kā zēns jūtas braucienā laikā, kādas ir Paksa sajūtas, kādu rotaļu Pīters spēlē ar savu draugu, kāpēc Pīteram lapsēns jāpalaiž savvalā, kā Pakss pārdzīvo šķiršanos, kā lapsēns orientējas mežā, kādas ir zēna pārdomas par Paksa atstāšanu mežā, kā Pīters gatavojas atgriezties pie drauga, kāda nelaime notiek ar Pīteru, kā Pīters nonāk pie Volas un ko tur piedzīvo, gatavodamies doties tālāk meklēt savu draugu.**
- **Sarunā īpašu uzmanību pievērst personificētajam Paksa tēlam, Paksa domām un izjūtām. Paksa mīlestība un atbildība, ko viņš izjūt pret Pīteru, liek viņam gaidīt zēnu. Cik ilgi viņš gaida zēnu, un kādi notikumi seko, kas lapsēnam ļauj pamest vietu? Ko Pakss mežā sastop? Kā lapsas sazinās savā starpā? Ko par karu pastāsta Pelēcis?**
- **Izdalīt katram lapu un pildspalvu.**
- **Pateikt, ka literārajai pasakai var būt dažādi nobeigumi un aicināt izdomāt un uzrakstīt savu nobeiguma versiju.**

→ **Aicināt nolasīt savu nobeigumu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Pastāsti par savām izjūtām, lasot par Paksa atstāšanu mežā!
- ◆ Vai, tavuprāt, tētis rīkojas pareizi?
- ◆ Kāpēc cilvēki reizēm pieradina meža zvērus?
- ◆ Kad dzīvnieks tiek atbrīvots, vai viņš spēj izdzīvot brīvībā?
- ◆ Kā var iemācīties izdzīvošanu mežā?
- ◆ Kā tu rīkotos, ja nonāktu tādā pašā situācijā kā Pīters?
- ◆ Kādas ir tavas attiecības ar draugiem?

Uzrakstīt vai uzzīmēt, vai kādā citā tehnikā izveidot grāmatas "Pakss" reklāmu.

Kopā ar ģimeni vai klasesbiedriem apmeklēt Līgatnes vai kādas citas dabas takas, pierakstīt novēroto.

Nodarbība LAPSA DABĀ, FOLKLORĀ UN ORIGAMI

MĒRKIS – sekmēt prasmi izmantot tekstā gūto informāciju, paplašināt folkloras izpratni, veicināt radošo pašizpausmi, veidojot origami.

MATERIĀLI: origami papīrs, origami lapsas sagataves paraugs, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt dzīvnieku pasaules daudzveidību, akcentējot lapsu pasugu lielo skaitu, pievērst uzmanību lapsu izskatam, īpašībām, paradumiem.**
- **Papildināt stāstīto ar informāciju no vietnes <https://lv.wikipedia.org/wiki/Lapsa>.**
- **Iepazīties ar Līgatnes dabas taku vietnē (ligatnesdabastakas.lv) atrodamo informāciju par lapsām "Vai zināji?" un noskatīties video sižetu par lapsu dzīvi ([https://www.ligatnesdabastakas.lv/musu-dzivnieki/ruda_lapsa/](http://www.ligatnesdabastakas.lv/musu-dzivnieki/ruda_lapsa/)).**
- **Nolasīt dažas latviešu tautas pasakas, kur darbojas lapsa (<https://pasakas.eu/?s=Par+lapsu>), un pārrunāt lapsas īpašības, kas tēlotas pasakās.**
- **Izdalīt origami papīru un parādīt sagatavi - paraugu.**
- **Aicināt izlocīt origami lapsu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādas īpašības piemīt lapsai?
- ◆ Kā tu domā, kāpēc folklorā lapsa tēlota kā viltīga?
- ◆ Kāda nozīme ir lapsas astei?
- ◆ No kā sastāv lapsu ēdienkarte?
- ◆ Ar ko saistīta lapsas vārda izcelsme?
([https://www.ligatnesdabastakas.lv/musu-dzivnieki/ruda_lapsa/](http://www.ligatnesdabastakas.lv/musu-dzivnieki/ruda_lapsa/))

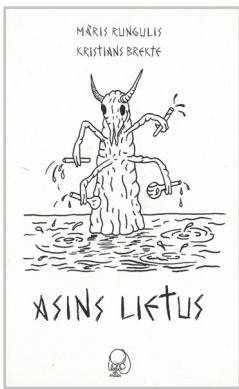
Lapsas vārda izcelsme daudzās valodās radusies, apzīmējot dzīvnieka kuplo un biezo asti.

Izspēlēt Suitu novada rotaļu "Rudā lapsa": spēlētāji sasēžas ciešā lokā ar mugurām uz ārpusi un sev pāri pārsedz villaini. Viens no spēlētājiem tēlo lapsu un skrien sēdētājiem apkārt ar grīstē sagrieztu dvieli rokās un dungo dziesmiņu - "Skatatiesi, mani bērni, kur tā rudā lapsa tek!" Apkārt skrienot, "lapsa" nemanot nosviež dvieli zemē kādam no sēdošajiem aiz muguras un turpina skriet pa apli. Ja dvielis joprojām guļ zemē, tad to paceļ un uzsit pa muguru sēdošajam, kas nepamanīja dvieli sev aiz muguras. "Lapsa" sēžas aplī zem villaines, bet neuzmanīgais spēlētājs klūst par "lapsu".

Origami lapsa

Māris Rungulis
Asins lietus
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Māris Rungulis (1950) ir viens no populārākajiem latviešu bērnu un pusaudžu rakstniekiem, žurnālists un publicists. Bijis bērnu žurnālu "Zīlīte" un "Ezis" redaktors. Sarakstījis vairāk nekā 65 grāmatas, vācis bērnu folkloru, spoku stāstus un veicinājis to stāstišanu. Viņa redakcijā un sakārtojumā iznākuši 13 bērnu folkloras krājumi. Vairākkārt ieguvis Jāņa Baltvilka balvu, saņēmis Latvijas Literatūras gada balvu, Pastariņa prēmiju, Lielo lasītāju balvu, Bērnu žūrijas balvas u. c. apbalvojumus, atzinības un pagodinājumus.

Kristians Brekte (1981) beidzis Latvijas Mākslas akadēmijas scenogrāfijas studijas, kopš 2009. gada ir LMA mācībspēks, Glezniecības katedras vadītājs, asociētais profesors un praktizējošs scenogrāfs. Nominēts Purvīša balvai, ieguvis titulu "Labākais ārzemju mākslinieks vecumā līdz trīsdesmit pieciem gadiem" starptautiskajā laikmetīgās mākslas mesē Art Vilnius 12. Izdevniecībā "Neputns" ir izdots viņa mākslas katalogs "Brekte". Mākslinieka vizuālajā valodā rodamas atsauces uz gotikas un blekmetāla subkultūrām, strītārtu, popkultūru un dažādu laikmetu mākslas vēstures faktiem.

Nodarbība MANS SPOKU STĀSTS

MĒRKIS – paplašināt folkloras izpratni un zināšanas par vairākām kultūras celtnēm, veicināt radošo pašizpausmi, sacerot spoku stāstus.

MATERIĀLI: 37. darba lapa, balta lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapas un baltas lapas rakstīšanai. Lūgt dalībniekus apskatīt darba lapu, pēc tam jautāt, vai viņi pazīst ēkas, kas tur attēlotas.**
- **Īsi pastāstīt par ēkām.**

- ◆ **Latvijas Nacionālā opera un balets** (LNOB) ir repertuāra operteātris, tā repertuārā ir operu un baleta izrādes, kuras tiek rādītas sezonā (no septembra vidus līdz maija beigām). Vienas sezonas laikā LNOB notiek ap 200 izrāžu un tiek sagatavoti vidēji 6 jauniestudējumi.
- ◆ **Latvijas Nacionālā bibliotēka** (LNB) ir vispārpieejama universāla zinātniskā bibliotēka, kas dibināta 1919. gada 29. augustā. Jaunā Nacionālās bibliotēkas (LNB) ēka durvis lasītājiem vēra 2014. gadā. LNB krājumā ir vairāk nekā četri miljoni vienību.
- ◆ **Latvijas Nacionālais mākslas muzejs** (LNMM) ir lielākais mākslas muzejs Latvijā, kurā glabājas vairāk nekā 52 000 Latvijas, Baltijas un Krievijas gleznotāju un tēlnieku mākslas darbu.

- ◆ **Rīgas pils** (Rīgas ordenpils) ir viduslaiku pils, Latvijas Republikas Valsts prezidenta rezidence Rīgā. Pils uzcelta 1340. gadu beigās, 1484. gadā nopostīta un 1515. gadā uzcelta no jauna. Kad Latvija kļūst par neatkarīgu valsti, pilī ierīkota Latvijas Republikas Valsts prezidenta rezidence.
- ◆ **Rīgas Doms** (tieka dēvēts arī par Doma baznīcu) ir Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas dievnams un lielākā viduslaiku baznīca Baltijā. Tās pamatakmens ir ielikts 1211. gadā, bet celtniecības straujš attīstības posms sācies 1215. gadā. Tā ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Kopš 2011. gada notiek baznīcas restaurācijas darbi.

→ **Lūgt jauniešus izvēlēties vienu no šīm ēkām un vienu no darba lapā uzzīmētajiem priekšmetiem un sacerēt un uzrakstīt savu spoku stāstu, kas varētu būt saistīts ar izvēlēto ēku un priekšmetu.**

→ **Atgādināt, ka**

- ◆ stāstam nav jābūt patiesam;
- ◆ tas var būt gan par seniem laikiem, gan mūsdienām;
- ◆ tajā var būt tēlots viens vai vairāki notikumi;
- ◆ var būt tēloti cilvēki, dzīvnieki, pārdabiskas būtnes;
- ◆ tas var norisināties īsā laika posmā vai garākā – dienu, mēnesi, gadu;
- ◆ tas var būt balstīs uz patiesiem vai izdomātiem notikumiem.

→ **Pēc stāstu uzrakstišanas organizēt spoku stāstu stāstišanu, kad jaunieši stāsta savus sacerētos spoku stāstus.**

Izveidot spoku stāstu krājumu, sacerēt un papildināt to ar jauniem spoku stāstiem.

Nodarbība PIĻU UN MUIŽU STĀSTI

MĒRKIS – paplašināt zināšanas par Latvijas pilīm un muižām, sekmēt informācijas meklēšanas, apkopošanas un prezentēšanas prasmi.

MATERIĀLI: balta lapa, pildspalva, mobilais telefons.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Īsi iepazīstināt ar vispārēju informāciju par Latvijas pilīm un muižām.**

Muiža bija zemes īpašuma veids, kad īpašnieks zemi neapstrādāja personīgi, bet guva no tās ienākumus. Šaurākā nozīmē par muižu sauc šāda īpašuma pārvaldes ēku vai ēku kompleksu, kurā ietilpst kungu māja vai pils, muižas pārvaldnieka māja, kā arī dažādas saimnieciskas un rūpnieciskas celtnes. Latvijā dažādos laikos kopumā bijis vairāk nekā 1800 muižu.

Pils ir grezna, monumentāla celtne, kas parasti bijusi monarhu vai valsts vadītāju rezidence. Pilis klasiskajā izpratnē (viduslaiku pils) sākuši celt 9. gadsimtā, tās parasti apjōz augsta mūra siena, lai aizsargātu tās iemītniekus no ienaidniekiem. Sākotnēji pilis cēluši no koka, vēlāk tās bijušas sarežģītākas akmens un ķieģeļu celtnes. Pilis bijuši gan mājokļi, gan cietokšņi, gan armijas štābi un cietumi. Latvijā ir aptuveni 140 viduslaiku pilis.

Latvijā ir dažādos gadsimtos celtas unikālas pilis un muižas, kas liecina par valsts vēsturi un arhitektūru. Katrai no tām ir arhitektūras un kultūrvēsturiskā mantojuma nozīme. Ľoti bieži tām

ir arī savi nostāsti un spoku stāsti par neizskaidrojamiem trokšņiem pagrabos, kāpnēs, bēniņos, bibliotēkās, par nokritušām vāzēm, pazaudētām atslēgām, tumsā spīdošām ēnām, baltām vai sarkanām, vai melnām dāmām, kas naktīs pastaigājas pa gaitenēm, un daudz ko citu.

- **Aicināt jauniešus sadalīties grupās pa 2-4 katrā grupā.**
- **Lūgt katrai grupai izvēlēties vienu no Latvijas pilīm vai muižām un noskaidrot, kādi stāsti (teikas, nostāsti) par neparastiem notikumiem ar to saistīti.**
- **Pārrunāt, kur un kādā veidā var iegūt nepieciešamo informāciju:**
 - ◆ apmeklēt vietējo bibliotēku,
 - ◆ meklēt informāciju internetā,
 - ◆ sazināties pa telefonu vai e-pastu ar izvēlētās pils vai muižas iemītniekiem,
 - ◆ aizbraukt uz izvēlēto pili vai muižu.
- **Kad grupas ir atradušas nepieciešamo informāciju, lūgt, lai grupas izveido nelielu prezentāciju, kurā būtu:**
 - ◆ pils vai muižas nosaukums;
 - ◆ atrašanās vieta;
 - ◆ neliels apraksts par ēku, tās vēsturi;
 - ◆ stāsts, teika, nostāsts, kas saistīts ar šo pili vai muižu.
- **Noorganizēt nodarbību, kurā bērni prezentē savākto informāciju par pilīm un muižām.**

Interneta vietnes, kur var meklēt informāciju par pilīm un muižām

- ◆ <http://pilis.lv/lv/pilis-un-muizas>
- ◆ <https://www.latvia.travel/lv/raksts/pilis-un-muizas>
- ◆ <https://www.celotajs.lv/lv/c/accommodations/castles>
- ◆ <https://enciklopedija.lv/>
- ◆ <http://www.due.lv/muizaslatvija/>
- ◆ <http://valoda.ailab.lv/folklora/pasakas/>
- ◆ <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/izklaide/reportaza-rundales-pils-spoki.a108084/>
- ◆ <https://www.youtube.com/watch?v=tEWdTThwhEnc>
- ◆ <https://www.santa.lv/raksts/ieva/spoku-stasti-latviesu-gaume.-pabaidisimies-30943/>

Apmeklēt tuvāko pili vai muižu un noskaidrot tās neparasto stāstu.

Inga Žolude
Pirmo reizi uz Zemes
Rīga: Liels un mazs, 2020.

Inga Žolude (1984) ir pieredzējusi rakstniece, un šī ir viņas pirmā grāmata bērniem un jauniešiem. Bērnu un jauniešu literatūra viņu saista jau ilgāku laiku, par to liecina viņas rakstītās bērnu grāmatu recenzijas. Studējusi angļu valodu un literatūru Latvijas Universitātē, ir saņēmusi Latvijas Literatūras gada balvu.

Grāmatas mākslinieks **Krišs Salmanis** (1977) ilustrējis arī Andželas Naneti grāmatu "Mans vectēvs bija ķiršu koks", kura 2019. gadā saņēmusi Jāņa Baltvilka balvu tulkojumu kategorijā. Vēl viņš nodarbojas ar māksliniecisku instalāciju, video un animācijas filmu veidošanu.

Nodarbība SKAIDROJOŠĀ VĀRDNĪCA

MĒRKIS – attīstīt prasmi meklēt informāciju vārdnīcās un elektroniskajā vidē, pilnveidot un paplašināt vārdu krājumu.

MATERIĀLI: 38. darba lapa, pildspalva, vārdnīca, internets.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt veidot savu skaidrojošo vārdnīcu no svešiem vārdiem, kuri sastopami Ingas Žoludes garstāstā "Pirmo reizi uz Zemes". Atbildes meklēt vietnēs www.tezaurs.lv, www.letonika.lv (piekļuve portālā ar E-klases vai Mykoob paroli), bibliotēkā pieejamās vārdnīcās vai citās interneta vietnēs.**
- **Kad skaidrojums atrasts, garstāsta teikumā esošo vārdu aizstāt ar vārdnīcā atrasto skaidrojumu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāda, tavuprāt, ir "bagāta" valoda?
- ◆ Kas ir svešvārdi?
- ◆ Kāpēc mēs lietojam svešvārdus?

Noklausīties kādu latviešu tautas pasaku, pievēršot uzmanību tur lietotajiem vārdiem. Pārrunāt, vai visi vārdi ir saprotami, vai pasakā iekļauti svešvārdi. Noskaidrot nepazīstamo vārdu nozīmi, secināt, kāda ir pasakas valoda. Audioierakstus var atrast vietnē http://www.pasakas.net/pasakas/latviesu-pasakas/latviesu_tautas_pasakas/.

MĒRKIS – rosināt interesu par noslēpumaino, iepazīt LNB resursu www.periodika.lv.

MATERIĀLI: 39. darba lapa, pildspalva, interneta pieslēgums.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt vietnē www.periodika.lv jauniešus sameklēt periodikā publicētas ziņas par NLO un aizpildīt 39. darba lapu.**
- **Pastāstīt pārējiem un kopā pārrunāt atrasto.**
- **Ja dalībnieku grupa ir liela vai visiem nav pieejams telefons ar interneta pieslēgumu, darbu var organizēt grupās.**

Izgatavot no bieza kartona vai finiera lidojošo šķīvīti (ir arī veikalā iegādājams) un iet parkā vai sporta laukumā spēlēt FRISBIJU. Ja ir vēlme spēlēt komandā pēc noteikumiem, tad tos var uzzināt sporta E-žurnālā:

<https://www.sporto.lv/sporta-veidi/komandu-sporta-speles/met-skrien-un-ker-frisbijs/>.

Nodarbība RADOŠAIS KLUSUMS

MĒRKIS – rosināt iztēli un radošo domāšanu, attīstīt sensorās informācijas uztveri.

MATERIĀLI: balta lapa, zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt stāsta fragmentu (11.-12. lpp.) par radošo klusumu un cilvēku maņām.**
- **Aicināt jauniešus radīt ideju jaunam stāstam interesantā veidā.**

Visi dalībnieki sasēžas kolonnā viens aiz otra. Pirmajam dalībniekam rokās ir papīra lapa un zīmulis. Nodarbības vadītājs pasaka uzdevumu pēdējam dalībniekiem, viņš savu atbildi ar pirkstu raksta uz priekšā sēdošā muguras. Priekšā sēdošajam tas, kas tika uzrakstīts uz viņa muguras, jāuzraksta uz nākamā bērna muguras. Tā turpina, līdz nonāk pie kolonnas pirmā dalībnieka, kurš to uzraksta uz papīra lapas.

- **Rindas pirmais dalībnieks atdod lapu aiz sevis esošajam un pārvietojas uz kolonnas beigām. Tad spēles vadītājs dod nākamo uzdevumu.**

Uzdevumi

- ◆ Uzrakstīt kā sauc jūsu stāsta varoni?
- ◆ No kuras planētas viņš ieradies?
- ◆ Kur notiek jūsu stāsta darbība?
- ◆ Cik viņam ir draugu?
- ◆ Vai viņam patīk uz Zemes?

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

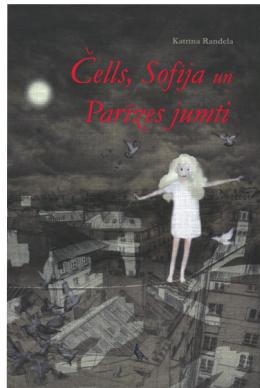
- ◆ Vai piekrītat stāsta autores teiktajam, ka klusums nemaz nav kluss?
- ◆ Kādā veidā iespējams kaut ko pateikt klusējot?

Kopīgi izpētīt un pārrunāt kādu gleznu vai fotogrāfiju, kurā attēlota klusā daba.

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2021

15+ vecuma grupas grāmatas

Katrīna Randela
Cells, Sofija un Parīzes jumti
Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2020.

Katrīna Randela (1987) ir godalgota angļu rakstniece un akadēmiķe, augusi Āfrikā un Eiropā, tagad dzīvo Londonā un Oksfordā. Studiju laikā Oksfordā viņa aizrāvusies ar staigāšanu pa jumtiem, kas kļūst par viņas hobiju un ko viņa spilgti tēlo savā pēc kārtas otrajā romānā "Cells, Sofija un Parīzes jumti".

Nodarbība PACEL ACIS

MĒRKIS – sekmēt prasmi meklēt, apkopot un prezentēt informāciju, izteikt un pamatot savu viedokli.

MATERIĀLI: balta lapa, pildspalva, mobilais telefons vai fotoaparāts.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sadalīt jauniešus grupās (2-4 dalībnieki) un aicināt veidot stāstijumu par ēkām.**
- **Mudināt jauniešus izvēlēties vienu pilsētas vai ciema ielu, ko vēlas izpētīt.**
- **Vienoties par laiku, kad kopīgi dosies uz izvēlēto ielu, lai to iepazītu.**
- **Pirms tam pārrunāt,**

- ◆ kur norisinās romāna darbība,
- ◆ ko jaunieši dara uz jumtiem,
- ◆ kādi ir jumti,
- ◆ kā jaunieši nokļūst uz jumtiem,
- ◆ kādas var būt ēkas,
- ◆ ko var saskatīt uz ēku fasādēm,
- ◆ ko varētu fotografēt, vērojot ielas.

- **Grupās doties uz izvēlēto ielu, līdzī nemot mobilo telefonu vai fotoaparātu, lai varētu fotografēt.**

- **Sākumā izstaigāt ielu un atrast piecas interesantākās ēkas.**
- **Izvēlētās ēkas apskatīt un nofotografēt, pievēršot uzmanību stāvu skaitam, rotājumiem, durvīm, logiem, jumtam, fasādei, citām interesantām un neparastām detaļām.**
- **Ja apskates laikā gadās satikt kādu no mājas iedzīvotājiem, lūgt pastāstīt kaut ko interesantu (par ēkas arhitektūru, vēsturi utml.).**
- **Lai gatavotu apskatu par redzēto, ieteicams iepazīties ar plašāku informāciju par arhitektūru Latvijā. To var meklēt vietnēs:**
 - ◆ www.enciklopedija.lv
 - ◆ <https://www.latvia.eu/lv/traditions-culture/architecture>
 - ◆ <https://www.latvia.travel/lv/raksts/arhitektura>
 - ◆ <https://jugendstils.riga.lv//JugendstilsRiga/Bokslafs/>
 - ◆ http://www.periodika.lv/periodika2-viewer/view/index-dev.html#panel:pplissue:g_001_0302_067679|article:DIVL33|issueType:undefined
 - ◆ <https://www.artermini.lv/>
- **Grupās doties uz izvēlēto ielu, līdzi nēmot mobilo telefonu vai fotoaparātu, lai varētu fotografiēt.**
- **Sagatavot stāstījumu par redzēto, aprakstot ēku vēsturi, arhitektūru un nozīmi pilsētas vai ciema dzīvē.**
- **Organizēt pilsētā pastaigu pēcpusdienu pa jauniešu izvēlētajām ielām.**
- **Grupās iepazīstināt pārējos ar sagatavoto stāstījumu.**
- **Izstaigājot izvēlētās ielas, kopīgi doties uz bibliotēku, lai pārrunātu pastaigā redzēto.**
- **Jautājumi sarunām.**
 - ◆ Ko jaunu tu uzzināji?
 - ◆ Kur meklēji informāciju?
 - ◆ Kas no uzzinātā tevi pārsteidza visvairāk?
 - ◆ Ko tu vēl gribētu uzzināt?
 - ◆ Kā tu juties, vadot eksursiju?

Nodarbība TAVS UN SOFIJAS STĀSTS

MĒRKIS – sekmēt prasmi vērtēt un analizēt romāna saturu, veicināt radošo pašizpausmi, sacerot un uzrakstot stāstu.

MATERIĀLI: balta lapa, pildspalva.

UZDEVUMS

- **Atgādināt romāna sākumu.**

Vai atceraties vēstījuma sākumu: ekscentriskais zinātnieks Čārlzs atrod Sofiju čella futlārī Lamanša jūras ūdeņos un nolemj par viņu rūpēties, jo viņas māte ir pazudusi. Sofija sāk dzīvot pie Čārlza, aug lielāka un ilgojas pēc savas mammas. Vienpadsmīt gadu dzimšanas dienā viņa uzzīmē mammas portretu, jo tic, ka māte ir izglābusies un ir dzīva, un reiz atnāks viņai pakaļ.

Lai bēgtu no noklūšanas bērnu namā, Sofija kopā ar Čārlzu dodas uz Franciju meklēt māti, un viņu piedzīvojumi sākas.

→ **Pirms uzdevuma uzdošanas pārrunāt izlasīto romānu.**

- ◆ Kā tu vērtē šo romānu?
- ◆ Vai tu uzticētos Mateo?
- ◆ Kā tu rīkotos Sofijas vietā?
- ◆ Kā tu raksturotu Čārlzu?
- ◆ Vai tu vari iedomāties dzīvi uz jumta, kokos un uz ielām?
- ◆ Kā, tavuprāt, šie jaunieši jūtas?
- ◆ Vai tu gribētu piedalīties tādos piedzīvojumos?
- ◆ Kurš piedzīvojums tev patīk vislabāk?
- ◆ Kādēļ, tavuprāt, jaunieši nolemj Sofijai palīdzēt?
- ◆ Kā tu vērtē grāmatas nobeigumu?
- ◆ Ko tu gribētu pateikt Sofijai?

→ **Izdalīt baltas lapas un aicināt jauniešus uzrakstīt nelielu stāstu vai situācijas aprakstu par kādu no Sofijas piedzīvojumiem Parīzē, izvēloties kādu citu vietu, kur varētu dzīvot Mateo:**

- ◆ pazemē,
- ◆ uz salas,
- ◆ upē,
- ◆ _____ (cits variants).

→ **Nolasīt jautājumus, kas rosina iztēloties jauno piedzīvojumu vidi.**

- ◆ Kā Mateo tur dzīvo?
- ◆ Kā tur noklūst?
- ◆ Ko tur var redzēt un dzirdēt?
- ◆ Kā Mateo satika Sofiju?

→ **Dot jauniešiem laiku stāstu rakstīšanai.**

→ **Aicināt nolasīt savus darbus.**

→ **Lūgt pārējos izteikties par dzirdētajiem stāstiem.**

Ekskursija Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Andrušs Kivirehks
Tilda un putekļu eņģelis
Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Andrušs Kivirehks (1970) ir viens no pazīstamākajiem igauņu rakstniekiem un dramaturgiem, vairāku literāru un teātra balvu laureāts, ieguvis arī Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2011, 2013). Viņa darbi tulkoti vismaz divpadsmīt Eiropas valodās.

Grāmatai ir interesanta tapšanas vēsture. Māksliniece **Takinada** (Irina Šabarova) uzzīmējusi neparastu radībīju un atveidojusi to lellē, kuru uzdāvinājusi Andrusam Kivirehkam. Savukārt viņš par to uzrakstījis skaistu un gudru pasaku, nosaukdams interesanto būtni par putekļu eņģeli. Savukārt Takinada ir turpinājusi darbu, veidojot grāmatas "Tilda un putekļu eņģelis" ilustrācijas. Grāmata 2018. gadā ir saņēmusi labākās igauņu bērnu grāmatas balvu.

Nodarbība INFORMĀCIJAS STRUKTURĒŠANA, SAVA VIEDOKĻA VEIDOŠANA

MĒRKIS – sekmēt lasītā izpratni, prasmi izteikt un pamatot savu viedokli, pilnveidot prasmi strukturēt informāciju.

MATERIĀLI: 40. darba lapa, balta A4 lapa, pildspalva vai vairāki krāsu zīmuļi, flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Rosināt atcerēties Andrusa Kivirehka grāmatas, kas jau ir lasītas, pārrunāt, kas tajās bijis interesants.**
- **Aktualizēt domu kartes veidošanas principus.**

- ◆ Centrā uz baltas lapas, kas novietota horizontāli, uzrakstīt domu kartes tematu – "Putekļu eņģelis".
- ◆ Apvilk tam apli, atstāt pietiekami daudz vietas ideju pierakstīšanai un novilkt vairākas līnijas, kas atiet no apla.
- ◆ Uz katras zara uzrakstīt vienu atslēgvārdu, kas saistās ar putekļu eņģeli vai par ko tas liek domāt, vai ko var izlasīt citātos.

"Arī pogai vajadzēja veltīt mīlumu un rūpes."

"EEP – es esmu putekļi."

"Es esmu viss, kas reiz jau bijis. Nekas nepazūd bez pēdām. Viss saglabājas."

"Mūs var redzēt tikai tie, kas dzimuši saulē."
"Vari mani saukt par putekļu eņģeli."
"Pogas ir mana vājība.. mēs ļoti mīlam pogas."
"Es viņiem atgādinu to, kas cilvēkam atmiņā, asinīs, sirdī."
"Mēs atceramies visu."
"Kādu laiku putekļu nav, tad tie ir kaut kur citur."
"Viss, kas pazūd, pārvēršas putekļos."
"Kad putekļu eņģelis lido gar tavu seju, vienmēr jāšķauda."
"Putekļi ir pagātnē, putekļi ir atmiņas."
"Putekļi vienmēr izliet laukā no jebkuras vietas un ielien itin visur."
"Putekļiem nav jāsteidzas, tie var pagaidīt."
"Putekļi nav atriebīgi, tie nekad nav dusmīgi, skaudīgi, tie nekad neapvainojas."
"Putekļi zina, ka vienmēr ir un paliks mūžīgi."
"Ar putekļiem nekas nevar atgadīties, tie būs vienmēr."

- ◆ Iekrāsot zarus dažādās krāsās, lai izceltu to svarīgumu.
- ◆ Papildināt domu karti ar vairākiem tukšiem zariem, kuri vēlāk noderēs papildus idejām, kas radīsies pēc sarunas.

→ **Apspriest domu kartes mazākās grupās.**

→ **Iepazīties ar atšķirīgajiem Tildas un Ābela Ragnarsona viedokļiem un izteikt un pamatot savas domas.**

Tilda	Ābels Ragnarsons
Putekļi mums ir vajadzīgi, jo tās ir atmiņas par cilvēkiem, kuru vairs nav. Par mājām, pilsētām, tām pasaulem, kas gadītu gaitā ir zudušas.	Pagātnē ir garlaicīga. Mani interesē nākotne. Un nākotnē nav putekļu, nākotne ir tīra un perfekta.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir atmiņas?
- ◆ Kāpēc ir nozīmīgi atcerēties to, kas ir bijis?
- ◆ Vai ir iespējams atcerēties visu?
- ◆ Kuras atmiņas mēs paturam prātā, kuras – nē?
- ◆ Kāda būtu pasaule, ja cilvēki neko neatcerētos?

Fantazēt, iztēlojoties pasauli, kurā nav atmiņu.

Nodarbība POGU ORDENIS LABAJIEM DARBIEM

MĒRKIS – pilnveidot prasmi uztvert un analizēt lasītā teksta saturu, rosināt empātiju un vērtību apzināšanos, veicināt radošo pašizpausmi, sacerot jaunu epizodi.

MATERIĀLI: 41. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMS

→ **Izlasīt darba lapā esošos citātus.**

- **Sakārtot citātus tādā secībā, kā tie ir minēti grāmatā.**
- **Katram labajam darbam piešķirt pogas ordeni atbilstošā krāsā. Literārajā pasakā ne katrreiz sakarā ar darbu minēta kāda poga, tāpēc ir iespēja arī brīvi fantazēt, kādas krāsas poga piestāvētu katram no minētajiem darbiem vai nedarbiem.**
- **Lai rosinātu fantāziju, pēdējā, desmitā poga piešķirama kādam pašu izdomātam nākamajam putekļu eņģeļa darbam.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādus darbus var saukt par labiem darbiem?
- ◆ Kāpēc ir svarīgi kaut ko labu darīt ne tikai sev, bet arī citiem? Pastāsti par kādu savu labu darbu.
- ◆ Vai blēnas var būt nekaitīgas? Vai vari izstāstīt par kādu savu nekaitīgu blēnu darbu?
- ◆ Putekļu eņģeļa vājība ir pogas. Kā tu domā, kāpēc cilvēki mēdz pieķerties kādām it kā nenozīmīgām lietām? Pastāsti par kādu savu vai savu draugu aizraušanos vai vājību.

Pogu un citātu pareizā secība

Maza, zila podziņa, kas notrūkusi no blūzes.	Atrod zem skapja notrūkušu podziņu.
	Kāda vecāka kundze parkā uz soliņa atceras kaut ko īpaši jocīgu no jaunības, un tas aizdzēn viņas raižpilnās domas.
	Suns, kurš jau stundu rej uz kokā uzdzītu kakēnu, pēkšņi iesmilkstas, pieglauž ausis, nolaiž asti un atkāpjas. Sunim šķiet, ka viņam uzglūn briesmonis, un bailēs metas prom.
	Vīrs pie loga raksta rūpīgi izplānotu vēsturisku romānu, bet nu ir nonācis sprukās, jo nezina, ko darīt ar izdomātajiem tēliem. Viņš nošķaudās, un viņu pārņem dīvaina sajūta, ka viņš zina, kā sensenos laikos cilvēki dzīvojuši un ka tas tik jāuzliek uz papīra.
Sarkana – nograuzta no Tildas sarkanās kleitiņas.	Tilda redz sapnī garu vīrieti ar zaļām acīm un rudu bārdu, kurš Tildai pastiepj pretī pilnu sauju dažnedažādu pogu.
Zelta poga.	Zooloģiskajā dārzā nočiepj no kādas sievetes jakas iepatikušos pogu.
Tumši zila poga – nograuzta no Vilhelmiņes kleitas.	Pēc tam, kad putekļu eņģelis ielūkojas Vilhelmiņes jaunkundzes acīs, viņa pēkšņi ierauga savu mājokli citām acīm, redz, ka tas tik ļoti atgādina viņas vecātēva un vecāsmātes māju, kur viņa vienmēr bija jutusies labi.

	Burgeru pārdevējs atceras, ka zēna gados nopircis lielu krēma kūku un konditors, pilnīgi negaidot, viņam uzdāvinājis pudeli limonādes. Viņš ieber par brīvu Tildai un Lūkasam papīra turzā frī kartupeļus.
Balta poga.	Brīdī, kad slavenā izgudrotāja milzu fabrika sasprāgst gabalos, sabirst liels daudzums pogu no baltas žaketes, ko tieši tajā brīdī Ragnarsons velk mugurā.

Izveido skici ordenim, kuru tu pasniegtu par paveiktajiem labajiem darbiem.

Nodarbība KINOSTĀSTS

MĒRKIS – sekmēt prasmi atlasīt nepieciešamo informāciju noteikta uzdevuma veikšanai, veicināt radošo pašizpausmi, veidojot kinoscenāriju.

MATERIĀLI: 42. darba lapa vai balta lapa, krāsainie zīmuļi vai flomāsteri.

UZDEVUMS

→ **Izvēlēties vienu no pasakas tēliem. Rosinājumam var izmantot piedāvātos tēlu raksturojumus.**

- ◆ Tildas mamma nevēlas pārdot ledusaukstos ledusskapjus, nevēlas dzirdēt Tildas jautājumus par tēti, vēlas, lai Tilda uzpoš istabu un lai Vilhelmīnes jaunkundze būtu laipnāka un mazāk aizrādītu.
- ◆ Tilda visvairāk grib uzzināt visu par tēti, atcerēties, kāds viņš izskatījies un ko viņam paticis darīt. Tilda sadraudzējas ar putekļu eņģeli, kas atsauc atmiņas par tēti.
- ◆ Khe grib uzzināt, kas tā ir par brīnumainu smaržu, kura atsauc atmiņā kādu garšu, jo līdz tam viņš nevar atšķirt ēdienu garšas. Viņš vēlas atvērt nelielu kafejnīcu, kurā pārdotu pīrādziņus, kas cepti pēc senas, viņam vien no bērnības zināmas, savas cilts receptes.
- ◆ Lūkass ir slinks skolēns, bieži neapmeklē skolu, nepalīdz tēvam skroderim un nezina, par ko vēlas klūt. Viss praktiski derīgais viņam liekas garlaicīgs, bet ļoti patīk lasīt un jokoties, ar laiku viņš saprot, ka vēlas klūt par aktieri.
- ◆ Meistars Kiki dusmojas uz dēlu un vēlas, lai viņš klūst par skroderi. Viņš grib, lai viss notiek pēc dienas plāna. Viņš ir vienīgais cilvēks, kas bijis Ragnarsona īpašumā.
- ◆ Kiki kundze vēlas izpatikt vīram, izliekoties par bekēra meitu un nestāstot, ka viņas vecākiem kādreiz piederējis teātris un viņa iczili spēlējusi Runča zābakos lomu.
- ◆ Ābels Ragnarsons vientuļi dzīvo savā īpašumā, ienīst putekļus un vēlas pilsētā visus putekļus iznīcināt, tāpēc izgudro arvien jaunas un jaunas brīnumainas tehniskas ierīces.
- ◆ Tildas tētis vēlējies apmeklēt zooloģisko dārzu pēc iespējas biežāk.
- ◆ Vilhelmīnes jaunkundze vienmēr ir nelāgā omā, jo nespēj omulīgi iekārtot savu dzīvokli, tāpēc viņai patīk likt citiem justies neērti. Iepazīstoties ar Khe, viņa saprot, ka vēlas atvērt savu kafejnīcu, nevis nodarboties ar tehniskas tirdzniecību.
- ◆ Hektors Juns, kas patiesībā ir Lūkass, vēlas, lai viņam uzšuj neparastu uzvalku, kura bikšu staras ir piedurkņu vietā, bikšu dibens atrodas uz vēdera un žaketei ir kapuce.

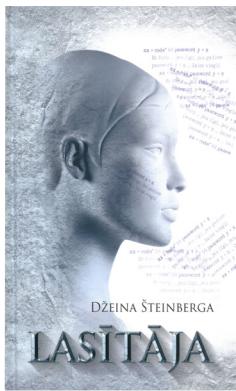
- **Aicināt, lasot tekstu, atlasīt faktus stāsta veidošanai, ievērojot noteikumu, ka kinofilmas scenārijs jāveido tikai par vienu personu.**
- **Rosināt izveidot skices 4-6 kinokadriem, kuros atveidots vienas personas stāsts. Šo darbu var veikt grupās, katra grupa var izlozēt citu personu, tādējādi stāsts tiek izstāstīts no dažādiem skatpunktiem.**
- **Iepazīstināt ar sava stāsta ideju pārējos dalībniekus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāda nozīme šai personai pasakas vēstījumā?
- ◆ Kad šī persona pasakā pieminēta pirmo reizi?
- ◆ Ar ko šī persona nodarbojas?
- ◆ Kāda ir šīs personas attieksme pret cilvēkiem?
- ◆ Kuri ir šīs personas draugi un kuri ir ienaidnieki?
- ◆ Ko šī persona ir aizmirusi un ko dzīvē vēlas īstenot?
- ◆ Vai šī persona notikumu gaitā mainās?

Sarīkojet radīto stāstu "kinoseansu". Kurš no dzirdētajiem un redzētajiem stāstiem tevi uzrunā visvairāk?

Džeina Šteinberga
Lasītāja
Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Džeina Šteinberga (1980) līdz šim piedalījusies vairākos stāstu konkursos, un romāns "Lasītāja" ir viņas debija literatūrā. Bērnībā viņa pati bijusi liela lasītāja, šo māku apguvusi jau 4 gadu vecumā, skolā sākusi iet uzreiz 2. klasē, 13 gadu vecumā bijusi izlasījusi visas bibliotēkā pieejamās bērnu un jauniešu grāmatas un pievērsusies pieaugušo literatūrai. Strādājusi sabiedrisko attiecību jomā, bijusi premjerministra preses sekretāre. Šobrīd audzina mazuli un raksta romānus.

Nodarbība RĪGAS KARTE

MĒRKIS – sekmēt radošo pašizpausmi, vizualizējot lasīto notikumu vietas.

MATERIĀLI: 43. darba lapa, interaktīvā tāfele (var izmantot datoru vai telefonu), pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Uzzīmēt Google maps (<https://www.google.com/intl/lv/maps/about/mymaps/>) vai citā sev zināmā digitālajā rīkā Rīgas karti, atzīmējot romānā attēloto notikumu vietas (var izmantot 43. darba lapu):**
 - ◆ Korporācijas galveno namu N.O.S (10. lpp.),
 - ◆ Telecentru (72. lpp.),
 - ◆ sargu kazarmas (79. lpp.),
 - ◆ lidostu, ko izmanto Korporācijas vajadzībām (137. lpp.),
 - ◆ Zvaigznes cietoksnī (138. lpp.),
 - ◆ industriālos džungļus (140. lpp.),
 - ◆ N.O.S. namu, kur dzīvo Lasītāja (165. lpp.),
 - ◆ N.O.S. torni (185. lpp.),
 - ◆ Centrālo staciju (189. lpp.).
- **Kopīgi pārrunāt romāna sižetu, atsaukt atmiņā atpazītās vietas un atcerēties, kādi notikumi risinās šajās vietās. (Vēlams uzsvērt, ka visas atbildes ir pareizas, jo savā iztēlē katrs lasītājs var sazīmēt atšķirīgas vietas.)**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai, lasot romānu, var pazīt tajā tēlotas reālas vietas Rīgā?
- ◆ Vai vietas raksturojums romānā palīdz iztēlē sekot līdzi sižetam?

Aicināt katram nodarbības dalībniekam izstāstīt vai uzrakstīt īsu stāstu par savu ceļu no skolas uz mājām.

MĒRKIS – attīstīt informācijas meklēšanas prasmi, sekmēt sadarbības prasmi komandas darbā, veicināt radošo pašizpausmi, iztēlojoties nākotnes ainās.

MATERIĀLI: interneta pieeja, līmlapiņas, lielformāta papīrs, krāsaini flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sadalīt nodarbības dalībniekus vairākās komandās, uzticēt pienākumus - kurš pierakstīs idejas, kurš tās prezentēs.**
- **Aicināt komandu dalībniekus meklēt internetā informāciju, kā pasaules bibliotēkās tiek izmantots mākslīgais intelekts.**
- **Aicināt komandas uz lielformāta papīra uzzīmēt nākotnes BIBLIOTEKĀRU un izdomāt, kādas viņam būs spējas, kādas ikdienas funkcijas viņš spēs veikt bibliotēkā, aizvietojot cilvēku. Uzdevumā var iekļaut gan internetā atrastās idejas, gan pašu izdomātās.**
Uzdevuma veikšanas laiks - 20 min.
- **Noslēgumā lūgt komandas iepazīstināt ar savām idejām un bibliotekāra tēliem un aicināt uz sarunu par mākslīgā intelekta iespējām.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir monotons darbs un kas intelektuāls darbs?
- ◆ Kādus darbus var paveikt ar mākslīgā intelekta palīdzību?
- ◆ Kādu darbu dara romānā “Lasītāja” tēlotā Anna?

Noskatīties video par mākslīgā intelekta izmantojumu Helsinku pilsētas bibliotēkā “Oodi” (https://www.youtube.com/watch?v=dPb9o3uDF_Q).

Nodarbība PRĀTA VĒTRA

MĒRKIS – veicināt spēju strādāt komandā, rosināt iztēli jaunradei, attīstīt spējas ģenerēt jaunas idejas, veidot izpratni par iztēles saistību ar realitāti, vedināt uz pārdomām par būtisku norišu sekām.

MATERIĀLI: lielformāta baltas lapas (izmantot tāfeles vai lapu piestiprināt pie sienas), krāsaini flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sadalīt nodarbības dalībniekus vairākās komandās, uzticēt pienākumus - kurš pierakstīs idejas, kurš tās prezentēs.**
- **Aicināt komandas uzsākt “prāta vētru” par mākslīgā intelekta idejām, iespējām un nepieciešamību. Tēma – “Kā mākslīgais intelekts varētu skolēniem palīdzēt uzlabot LASĪTPRASMI?”, laiks - 15 min.**
- **Noslēgumā lūgt komandas iepazīstināt ar savām idejām, aicināt uz sarunu par mākslīgā intelekta iespējām.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir mākslīgais intelekts?
- ◆ Kāpēc mākslīgais intelekts mūsdienās ir svarīgs?
- ◆ Kādās jomās ikdienā jau tiek izmantots mākslīgais intelekts?
- ◆ Cik lielā mērā, jūsuprāt, mākslīgais intelekts var aizstāt cilvēku?
- ◆ Kādas briesmas no mākslīgā intelekta neierobežotības draud romānā “Lasītāja” tēlotajai sabiedrībai?

Noskatīties LTV dokumentālo filmu “Latvieši un mākslīgais intelekts” (<https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/ltv/176139/ltv-dokumentala-filma-latviesi-un-maksligais-intelekts>).

Dženija Hana
Visiem zēniem, kurus esmu mīlējusi
Rīga: Zvaigzne ABC, 2020.

Dženija Hana (1980) ir amerikāņu rakstniece, pasaulē pazīstama ar vairākām grāmatu triloģijām, kas kļuvušas par New York Times bestselleriem. Viena no tām ir triloģija "Visiem zēniem, kurus esmu mīlējusi" (*To All The Boys I've Loved Before*), "P. S. Vēl arvien tevi mīlu" (*P.S. I Still Love You*) un "Vienmēr un mūžīgi, Lāra Džīna" (*Always and Forever, Lara Jean*), kas izmantota arī Netflix seriāla ar tādu pašu nosaukumu pamatā. Plaši populāra ir arī viņas triloģija "Vasara, kad es kļuvu skaista" (*The Summer When I Turned Pretty*) un vairāki citi darbi.

Nodarbība PĀRRUNAS

MĒRKIS – sekmēt prasmi uztvert un analizēt lasītā daiļdarba saturu, prasmi izteikt un pamatot savu viedokli.

MATERIĀLI: 44. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt jauniešus iesaistīties pārrunās par grāmatas sižetu.**
- **Uzdot jautājumus no darba lapas, aicinot jauniešus atbildēt.**
- **Rosināt jauniešus sadalīties pa pāriem un apspriest jautājumus savā starpā.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Ko tu gribētu pajautāt Lārai Džīnai?
- ◆ Kurš notikums tev visvairāk palicis atmiņā?
- ◆ Vai jauniešu dzīve un problēmas, tavuprāt, grāmatā ir attēlotas ticami?

Kopīgi apspriest, kāds varētu būt romāna turpinājums. Kad iznāks triloģijas nākamās grāmatas, tā var būt prognozēšana ar iespēju noskaidrot patiesību.

MĒRKIS – veicināt teksta izpratni un analīzes prasmi.

MATERIĀLI: 45. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapas un paskaidrot, ka ir jāizpilda divi uzdevumi – viens par Lāras Džīnas vēstulēm zēniem, kurus viņa ir mīlējusi, un otrs par Lāras Džīnas un Pītera līgumu par neīstajām attiecībām.**
- **Aicināt izlasīt Lāras Džīnas vēstuļu fragmentus un pie attiecīgā fragmenta ierakstīt burtu (A, B, C, D vai E) ar zēna vārdu, kuram tas tiek adresēts.**
- **Aicināt izlasīt darba lapā ievietoto Lāras Džīnas un Pītera līguma variantu un izsvītrotos punktus, kas nav minēti romānā.**

Uzdevumu pareizās atbildes:

- a) 1.D; 2.B; 3.E;
- b) līguma punkti, kas jāizsvītro, ir: Pīteram ir jāizmaksā Lārai Džīnai ēdiens; Lārai Džīnai un Pīteram ir jānoskatās "Cīņas klubs"; Lārai Džīnai jāpiedalās slēpošanas izbraucienā.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc Lāra Džīna rakstījusi vēstules zēniem, kurus viņa ir mīlējusi?
- ◆ Kāpēc Lāra Džīna uzstāj, ka ir jāizveido līgums ar Pīteru par viņu neīstajām attiecībām?
- ◆ Ko tu domā par tādu neīstu attiecību uzsākšanu, lai kaut ko sasniegtu?

Pārrunāt, vai ir lasīta vēl kāda grāmata vai redzēta filma vai seriāls, kur personas kaut kādu iemeslu dēļ izliekas, ka ir tuvās attiecībās.

Nodarbība GRĀMATA UN FILMA

MĒRKIS – sekmēt izpratni par kopīgo un atšķirīgo grāmatā un filmā, attīstīt informācijas meklēšanas prasmi.

MATERIĀLI: 46. darba lapa, pildspalva vai zīmulis, pieeja filmu un televīzijas seriālu straumēšanas platformai Netflix (jaunajiem lietotājiem Netflix piedāvā 30 dienu bezmaksas izmēģinājuma versiju).

UZDEVUMA APRAKSTS

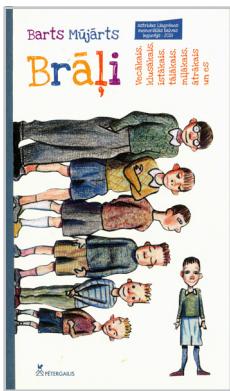
- **Aicināt jauniešus noskatīties 2018. gada Netflix filmu *To All the Boys I've Loved Before* (1 stunda 39 min).**
- **Izdalīt darba lapu un aicināt jauniešus aizpildīt tabulas, salīdzinot grāmatu "Visiem zēniem, kurus esmu mīlējusi" un filmu "To All The Boys I've Loved Before".**
- **Kopīgi apspriest atbildes un rosināt sarunu par kopīgo un atšķirīgo grāmatā un filmā.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai grāmatas un filmas vēstījums ir vienāds? Kāds tas ir?
- ◆ Kā mākslas "valoda", kurā ir pasniegts darbs, ietekmē tā uztveri?
- ◆ Kas tev patīk labāk – grāmata vai filma? Kāpēc?

Noskatīties arī filmas nākamās daļas – To All the Boys: P.S. I Still Love You (2020) un To All the Boys: Always and Forever (2021).

Barts Mūjārts
Brāli
Rīga: Pētergailis, 2020.

Barts Mūjārts (1964) dzīvo Antverpenē, Beļģijā un ir pasaulē plaši pazīstams flāmu rakstnieks. Literatūrā viņš debitējis 19 gadu vecumā ar romānu "Duets ar nepareizām notīm" (*Duet met valse noten*), kurš uzreiz izpelnījies lasītāju un kritiku atzinību. Pašlaik viņa lielajā un daudzveidīgajā darbu kopumā ir vairāk nekā 50 grāmatu – bilžu grāmatas, jaunatnes romāni, dzeja u. c. Viņa grāmatas ir tulkotas vairāk nekā 20 valodās un sagādājušas autoram dažādas literārās godalgas. Barts Mūjārts raksta arī televīzijas scenārijus un lugas, tulko un pasniedz radošo rakstīšanu. "Kad man bija deviņi gadi, es lasīju Astridas Lindgrēnes grāmatas, un Astridas Lindgrēnes pasaule bija kā mana ģimene, mūsu reālās pasaules bija līdzīgas. Vēlāk es redzēju, ka viņas pasaule ir saistīta ar iekļaušanu. Un tas bija mierinoši, jo es kā jaunākais savā lielajā ģimenē biju vientuļš. Un tas ietekmēja manu darbu. Es vēlos paplašināt bērnu literatūras robežas," sacīja Barts Mūjārts, kad viņam pazīnoja par Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu.

Vairāk informācijas: [Bart Moeyaert - Wikipedia](#); [Bart Moeyaert | Schrijver | Writer](#); [Bart Moeyaert | Free Listening on SoundCloud](#).

Nodarbība MANA PIRMĀ SKOLOTĀJA

MĒRKIS – pilnveidot prasmi uztvert un analizēt lasītā daiļdarba saturu, sekmēt radošo pašizpausmi, sacerot un uzrakstot stāstu.

MATERIĀLI: lapas, pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pastāstīt par autobiogrāfisko stāstu grāmatas "Brāli" autoru Bartu Mūjārtu, stāstījumu papildināt ar informāciju no lsm.lv Bērnu satura redakcijas raksta "Brāli" – latviskota Barta Mūjārta grāmata pusaudžiem".**
- **Izlasīt stāstu "Skolotāja Stēfensa" (39.-41. lpp.).**
- **Pārrunāt, kā rakstnieks tēlojis skolotāju – sarunas, bērnu attieksme, skolotājas dzīve (skolotāja Stēfensa redzējusi Āfriku un tur lidojusi sporta lidmašīnā), viņas attiecības ar Dievu, spēles, bērnu jautājumi (Vai Āfrikā ir aitas? Vai govis visā pasaulē mauj tāpat?) un viņas atbildes ("Viņa pagrāba govi vai satvēra aitu un māva, kā mauj visas govis pasaulē, un apgalvoja, ka kazas ir Āfrikas aitas, kas mums likās dīvains apgalvojums.") (40. lpp.)).**
- **Izdalīt lapas un pildspalvas.**
- **Aicināt uzrakstīt stāstiņu, tēlojumu vai aprakstu "Manā pirmā skolotāja".**

- **Aicināt nolasīt uzrakstīto stāstu, tēlojumu vai aprakstu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu raksturotu stāstu grāmatu "Brāļi"?
- ◆ Kurš stāsts tev patīk visvairāk? Kāpēc?
- ◆ Kā tu vērtē stāstā tēlotās brāļu attiecības?
- ◆ Kurus citu rakstnieku autobiogrāfiskos stāstus tu atceries?

Sarunas par vērtībām ģimenē - kopīgiem svētkiem, kopīgiem pasākumiem, darbiem, tradīcijām, attiecībām ar vecākiem un vecvecākiem.

Nodarbība BARTS MŪJĀRTS UN ASTRIDAS LINDGRĒNES PIEMIŅAS BALVAI NOMINĒTIE LATVIJAS BĒRNU GRĀMATU AUTORI UN ILUSTRATORI

MĒRKIS – sekmēt prasmi patstāvīgi meklēt, apkopot prezentēt informāciju.

MATERIĀLI: dators, ekrāns.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pastāstīt par Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu (Astrid Lindgren Memorial Award - ALMA).**

ALMA ir viena no prestižākajām starptautiskajām balvām bērnu grāmatu autoriem. Tā tiek piešķirta par devumu bērnu un jauniešu literatūrā rakstniekiem, grāmatu ilustratoriem, pasaku teicējiem un tiem, kuru nopelnus aktīvas lasīšanas popularizēšanā atzinusi ekspertu komisija. Balvu 2002. gadā pēc Astridas Lindgrēnes nāves nodibināja Zviedrijas valdība, un to piešķir Zviedrijas mākslas padome.

- **Rosināt sameklēt informāciju, kuri Latvijas rakstnieki un ilustratori nominēti Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai, var meklēt vietnēs: Literatūra - Organizācijas (literatura.lv), <https://www.facebook.com/IBBYLV/>, www.alma.se.**

Astridas Lindgrēnes memoriālajai balvai Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomes (LBJLP) nominētie Latvijas rakstnieki un mākslinieki ir: Imants Ziedonis (2011), Juris Zvīrgzdiņš (2012, 2014), Anita Paegle (2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018), Reinis Pētersons (2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018), Māra Cielēna (2014, 2015), Māris Rungulis (2015), Inese Zandere (2019), Gundega Muzikante (2019, 2020), Gita Treice (2020, 2021, 2022), Anete Melece (2021, 2022).

- **Uzaicināt jauniešus sagatavot 5-7 minūšu prezentāciju par Astridas Lindgrēnes balvai nominētajiem Latvijas rakstniekiem un ilustratoriem. Prezentācijas var gatavot, brīvi izvēloties vienu vai vairākus autorus vai ilustratorus. Tas var būt arī kopīgs darbs grupās.**
- **Iepazīstināt dalībniekus ar savu sagatavoto prezentāciju par Astridas Lindgrēnes piemiņas balvas laureātu Bartu Mūjārtu un viņa grāmatu "Brāļi".**
- **Aicināt jauniešus iepazīstināt ar savām sagatavotajām prezentācijām, dalīties uzzinātajā par rakstnieka vai mākslinieka dzīvi un daiļradi.**
- **Mudināt atcerēties un pārrunāt lasītās A. Lindgrēnes piemiņas balvai nominēto Latvijas rakstnieku un ilustratoru grāmatas.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Par ko tiek piešķirta Astridas Lindgrēnes piemiņas balva?
- ◆ Astridas Lindgrēnes grāmatas tulkojusi Mudīte Treimane, viņa ir tikusies ar rakstnieci un sarakstījusi par viņu grāmatu. Kā sauc Mudītes Treimanes grāmatu par Astridu Lindgrēni? ("Astridas Lindgrēnes darbi un nedarbi", 2007.).
- ◆ Kura Astridas Lindgrēnes grāmata tev patīk vislabāk? Kāpēc?
- ◆ Ko līdzīgu tu saskati Astridas Lindgrēnes darbos un Barta Mūjārta grāmatā "Brāli"?
- ◆ Kādi ir tavi iespaidu, pārdomas, secinājumi par Latvijas rakstnieku un ilustratoru devumu, kas nominēti Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai?

Uzaicināt tulkotāju Inesi Pakloni, lai uzklausītu viņas stāstījumu par tulkotāja darbu un Barta Mūjārta grāmatas "Brāli" tulkošanu.

Lote Vilma Vītiņa
Meitene
Rīga: Neputns, 2020.

Lote Vilma Vītiņa (1993) ir ilustratore un dzejniece. Beigusi glezniecības studijas Latvijas Mākslas akadēmijā. Viņas dzeja publicēta vairākos dzejas kopkrājumos ("Kā pārvarēt niezi galvaskausā", "Monta Kroma. Re:", "Garā pupa"), dzejas kopas publicētas arī portālos "Punctum" un "Satori". Lote Vilma Vītiņa ir vairāku grāmatu ilustratore, kā arī gan teksta, gan ilustrāciju autore bilžu grāmatai "Dzejnieks un smaržā", kas bijusi iekļauta Bērnu žūrijā 2020 un ieguvusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu 2020 bērnu un jauniešu grāmatu mākslā.

Nodarbība IZVEIDO SAVU DZEJOLI

MĒRKIS – veicināt radošo pašizpausmi, sacerot dzejoli.

MATERIĀLI: 47. darba lapa, šķēres, līme, balta lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt jauniešiem darba lapas un dot laiku ar tām iepazīties.**
- **Lūgt, lai jaunietis izvēlas deviņas rindas no darba lapā dotajām L. V. Vītiņas grāmatas "Meitene" dzejas rindām.**
- **Pārrunāt ar jauniešiem viņu izvēli:**
 - ◆ kādēļ izvēlētas tieši šīs rindas,
 - ◆ vai izvēli ietekmē Šī brīža noskaņojums,
 - ◆ cik viegli vai grūti bijis izvēlēties dzejas rindas,
 - ◆ vai jau ir radies priekšstats, kāds varētu būt savs dzejolis.
- **Aicināt jauniešus izgriezt izvēlētās dzejas rindas, no tām izveidot katram savu dzejoli un uzlīmēt to uz baltās lapas.**
- **Aicināt jauniešus nolasīt savus dzejoloļus pārējiem un, ja ir vēlēšanās, komentēt tos.**
- **Aicināt klausītājus izteikt savas domas, komentēt veiksmes un mazāk izdevušās vietas, ieteikt iespējamos uzlabojumus dzirdētajos dzejoloļos.**

Organizēt savas dzejas vakaru.

MĒRKIS – pilnveidot prasmi interpretēt dzeju, izteikt un pamatot savas domas.

MATERIĀLI: balta lapa, pildspalva, L. V. Vītiņas dzejas krājums “Meitene”.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Ievadīt nodarbību ar nelielu informāciju par krājumu, citējot autores izteikumu.**

Lotes Vilmas Vītiņas debijas dzejas krājumā “Meitene” lasāmi dzejoļi, kas tapuši vairāku gadu garumā. Tie sakārtoti sešās nodaļās, katra ietver kādas tematikas dzejoļus: “Tie ir par meiteni, rokām, dārzu, brāli, ūdeni, maigumu, krokodiliem, karstumu u. c. Visi kopā tie veido stāstījumu, savā ziņā meitenes portretu,” tā par krājumu teikusi autore.

→ **Aicināt jauniešus izteikties par dzejas grāmatu, atbildot uz jautājumiem.**

- ◆ Kurš krājuma dzejolis tev šķiet īpaši interesants, kāpēc?
- ◆ Kādas emocijas šie dzejoļi tevī izraisa?
- ◆ Kā tu raksturotu krājuma lirisko ES?

→ **Aicināt katru dalībnieku izvēlēties vienu krājuma dzejoli un uzrakstīt to uz baltas lapas.**

→ **Lūgt baltās lapas otrā pusē uzrakstīt vēstuli meitenei – konkrētā dzejola liriskajai ES.**

→ **Pēc tam tos, kuri vēlas, aicināt nolasīt dzejoli un savu uzrakstīto vēstuli.**

→ **Ar jautājumiem rosināt pārrunāt dzejoļus un vēstuļu rakstīšanas procesu.**

- ◆ Kā tu izvēlējies dzejoli un kas tevi tajā uzrunā?
- ◆ Vai esi pieredzējis vai jutis kaut ko līdzīgu dzejolī tēlotajai situācijai, izjūtām, noskaņai?
- ◆ Vai tu vēlētos satikt dzejola lirisko ES un ar viņu parunāt?
- ◆ Kā tu raksturotu savas izjūtas, kas radās, lasot dzejoli un rakstot vēstuli cilvēkam, kuru neesi saticis?
- ◆ Ja šī dzeja būtu dziesma, kāds skaņdarbs tas būtu?

→ **Aicināt jauniešus komentēt dzirdētos dzejoļus un vēstules, nosaukt dzejoļus, kas visvairāk iepatikušies, un vēstules, kas bijušas vissaistošākās.**

Uzrakstīt vēstuli kādam citam sev tuvam literārajam varonim.